

Lesník

ČASOPIS ZAMESTNANCOV Š. P. LESY SR BANSKÁ BYSTRICA | DECEMBER 2009

12

Lesy a výstavníctvo ■ Nové tváre vo vedení
■ Muntheho veta ■ Odpad, ktorý lieči
■ Tvrdý lesnícky bochník

LESNÍK

časopis zamestnancov
š. p. Lesy SR
Banská Bystrica
DECEMBER 2009

Šéfredaktor:

Mgr. Peter Gogola

Redaktori:

Ing. Ján Mičovský, CSc.
Mgr. Anita Fáková
Ing. Rudolf Bruchánik, PhD.

Predseda redakčnej rady:

Ing. Ľubomír Veselý

Stáli prispievatelia:

Ing. Július Burkovský
Jiří Junek
Jozef Šabo
Ing. Boris Pekarovič
Ing. Ladislav Maxim
Mgr. Tatiana Figurová
Ladislav Malák
Peter Chytil
Ing. Dušan Mikuš
Ing. Jozef Brunčák
Ing. Igor Vízslai
Ing. Jaroslav Ďurík
Ľudovít Šurina

Grafická úprava:

Stano Jendek | Renesans s. r. o.

Foto na titulnej strane:

Eva Šipošová

Adresa redakcie:

LESY SR, š.p.
Lesnícke a drevárske múzeum
Námestie SNP č. 23/35
Zvolen 960 01
Telefón: 045/ 532 18 86
Fax: 045/ 532 06 49

ISSN 1337-9380

2 Obsah

3 Editorial

Anketa: Ako vnímate dopad spoločenských zmien po novembri '89 na lesné hospodárstvo?

4 Lesy a výstavníctvo

6 Priekopníci

8 Nové tváre vo vedení

9 Dva roky po...

10 Fotoreportáž z osláv 10. výročia štátneho podniku LESY SR

12 Povedali...

12 Hniezdna rarita

13 Aj vďaka prostriedkom z Nórskeho finančného mechanizmu budú Vráble kúriť biomasou

14 Muntheho veta

16 Ľudia a lesy: Šéfredaktor

18 Rukoväť lesného pedagóga 6. časť

19 Fórum lesných pedagógov: Andrea Melcerová

20 Zaujme vás: Odpad, ktorý lieči

21 Prvý pán na podniku

22 Ženy v zelenom: Šibalstvo v očiach jej zostalo

24 Keď dvaja robia to isté...

Stromy extra

25 Vlastníť neznamená len využívať

26 Čo sa udialo v Lesníckom skanzene v novembri

Kvalitná ročná správa 2008

27 Tvrdý lesnícky bochník

Prečo mám rád les – Štefan Šafárik

28 Uveríte?

Horárske vtipy

Krížovka

29 Vianočný receptár

Filatelistické okienko

30 Pre deti

31 Spoločenská rubrika

Kalendár podujatí

Jubilanti

Vianočný pozdrav čiatetelom

Lesnícka fotoháďanka

32 Jubileum súťaže Etudy z dreva

Ako vnímate dopad spoločenských zmien po novembri '89 na lesné hospodárstvo?

Pozitívni bolo navrátení veľkých lesných majetkú mestúm, obcím a v ČR šlechtickým rodúm. Pevážne jsou vzorné obhospodařovány. Nepřipadá mně ale šťastné hospodaření u státních lesů dodavatelským způsobem, sel'ský rozum říká, že dva kohouti na jednom dvoře nedělají dobrotu, hlavně když jde o peníze. Dobrým příkladem je lesní hospodářství městských lesů Banská Bystrica a Košice, klasické lesní hospodaření na menších celcích se všemi návaznostmi lesnických prací a s vlastním obchodem se dřevem.

JIŘÍ JUNEK
LESNICKÝ PUBLICISTA

Porovnajme si rozdiel v hlavných činnostiach. Ťažba a pestovanie. V ťažbe máme LKT, UKT a KSK ešte z tej doby – český výnimkám. Ojedinele sa objaví harvester a množka. Administratíva okolo ťažby vzrástla mnohonásobne. V pestovaní ideme z extrému do extrému. Nevyčerpá plánované náklady na pestovanie, znamenalo vtedy minimálne prísť o prémie. V pestovaní to bola doba „zlatých kosákov“. Ako je to dnes, to všetci dobre vieme. Jedinou výraznou zmenou a pozitívom je, že dnes oveľa viac využívame prírodu a jej procesy: SAMO-OBNOVITEĽNOSŤ a AUTOREGULÁCIU.

ING. DUŠAN MIKUŠ
VEDÚCI LS DUCHONKA, OZ PŘIEVIDZA

Každý človek je „poznačený“ svojou zdedenou genetickou informáciou, svojou výchovou, vzdelaním, profesionálnym zameraním a ďalšími vplyvmi prostredia. Keďže sa už pomerne dlhý čas venujem ekológii lesa, moja profesia ovplyvnila aj môj pohľad na svet, jeho jednotlivé zložky, vzťahy a udalosti. Všetko, čo sa na našej „modrej“ planéte udeje, či ide o prírodné zákonitosti, resp. zmeny a vplyvy, človekom ovplyvnené, alebo ľudstvom (skupinou, ale aj jedincom) spôsobené, všetko má pozitívne aj negatívne dopady. Ide len o to, z akého hľadiska sa človek na konkrétnu problematiku, zmenu, činnosť a jej vplyv pozerá. Teda okrem známeho príslovia, že „každá minca má dve strany“, z ekologického hľadiska ide ešte okrem relativity pohľadu o dva základné atribúty – čas a priestor. Z uvedeného vyplýva, že dopad spoločenských zmien po novembri 89 na lesné hospodárstvo je možné hodnotiť pozitívne, aj negatívne – vzhľadom na uhol pohľadu, časové a priestorové hľadisko. Ale to by nebola stručná odpoveď, ale rozsiahla štúdia. Možno veľmi prospešná, ak by niekto mal záujem riešiť problematiku odborne z celospoločenského hľadiska a nie iba politicky z hľadiska osobného prospechu, či malej skupiny ľudí.

PROF. ING. VLADIMÍR ČABOUN, CSC.
NÁRODNÉ LESNÍCKE CENTRUM – LESNÍCKY VÝSKUMNÝ ÚSTAV VO ZVOLENE

Zmeny v roce 1989 přinesly lesnému hospodářství mnoho dobrých šancí, které byly využity, ale i některé věci, které byly zneužity. V České republice se podařily restituice vlastnictví,

vzniklo podnikatelské prostředí jako základ prosperity, podstatně se zlepšil i stav lesa a státní lesy se staly ekonomicky silným a prosperujícím podnikem. Paradoxně, to je dnes jejich největším problémem, neboť to vedlo k invazi politických zájmů do tohoto podniku, kde se dnes stírají různé mocenské struktury a často jde více o klientelismus a korupci než o prosperitu podniku a stav lesa. Stručně řečeno – rok 1989 přinesl lesnému hospodářství mnoho dobrých příležitostí, ale bude dlouho trvat, než se stát a politická sféra naučí tyto příležitosti pro společnost využívat a ne pro sebe zneužívat.

DOC. ING. JIRI OLIVA PH.D.
LESNICKÁ A DŘEVAŘSKÁ FAKULTA CZU PRAHA
- DLHOROČNÝ RIADITEĽ ŠTÁTNEHO PODNIKU LESY ČR (1992-2003)

Pozitívne, ale zároveň so zmiešanými pocitmi, ako straty a nálezy, pokusy a omyly, využité a nevyužité príležitosti, úspechy a neúspechy. Kladnou stránkou je prinavrátene vlastníckých práv pôvodným vlastníkom lesov, širšie využívanie progresívnych technológií a modernej techniky a možnosť využívať poznatky a skúsenosti z vyspelých lesníckych krajín. Znepokojenie vyvolávajúce sa financovanie lesného hospodárstva, problémy vo vzťahoch lesníkov a ochranárov, producentov a spracovateľov dreva, prípady negatívneho zasahovania politiky do odbornej a personálnej oblasti v lesníctve. Možno len vyjadriť túžbu a presvedčenie, že v budúcom období prevážia pozitíva v prospech zvyšovania prestíže lesníctva na Slovensku.

ING. JÁN BAVLŠÍK
NÁMESTNÍK RIADITEĽA A VEDÚCI ODBORU HÚL NLC – ÚHÚL ZVOLEN

Po r. 1989 došlo obecně k otevření se celé společnosti, včetně LH, světu. Důsledkem byly nové možnosti, ale i nové výzvy nejrůznějšího charakteru. Je nutno říci, že české lesní hospodářství nevyužilo zcela své možnosti, dané předchozím vývojem.

V oblasti lesnické praxe je především možno sledovat omezování sektoru do podoby dodavatele dřevozpracujícího průmyslu. Velké závody přitom v rámci globalizace vesměs přišly zcela pod vliv zahraničního kapitálu s marginalizací svého významu v české společnosti. Došlo k velkému přesunu kompetencí, především v environmetální oblasti, na jiné obory (ochrana přírody, vodní hospodářství a pod.). V oblasti lesnického školství pak došlo ke konfrontaci s evropským a obecně světovým vzdělávacím prostorem. Školy obstály dosud velice dobře, třebaže se potýkají s poklesem celkové úrovně studentů, dané obrovskou nabídkou možností vzdělávání v rámci všech oborů. Jako obrovské pozitivum je nutno hodnotit odstranění všech překážek ve studiu a uvolnění ve společenské oblasti, kde nyní neexistují překážky v personální a politické sféře. Naopak jako hlavní negativum je nutno vidět zásadní vliv politické a lobbystické sféry na hospodaření v lesích a v souvisejících oblastech (životní prostředí, myslivost).

PROF. ING. VILÉM PODRÁZSKÝ, CSC., DĚKAN
LESNICKÁ A DŘEVAŘSKÁ FAKULTA CZU PRAHA

Úplne na začiatok tohto editorialsu sa mi žiada napísať, že nemám rád pátos. Presnejšie formulované, lezie mi na nervy. Odjakživa ma otravovali slávnostné príhovory, teatrálné rečenie, vzletné a pritom prázdne gestá. Vždy som to vnímal ako pozérstvo, hru na niečo, čo je v skutočnosti inak. Pravdepodobne tento pocit do mojej duše zasiali socialistické oslavy rôznych výročí – napríklad povstalcov najprv pozatvárali, zopár aj povešali (Mor ho, Vilo Žingor!), potom rehabilitovali a nakoniec velebili. A potom vraj Nech žijú hrdinovia SNP! Nuž ďakujem pekne. Takisto „víťazný február“ sa udial inak, ako nám to servirovali učiteľia dejepisu. Kolektív revolucionárov sa po pár rokoch scvrkol na jediného Klementa G. (...a popol Vlada Cemetisa vysypali jeho kati na vozovku). Ale oslavy to bývali hrdé. No čo na to poviete? Pokrytectvo. Divadlo. Fraška. Hnus.

Ale prečo tu spomínam pátos? V predchádzajúcom čísle sme si pripomenuli desiate výročie vzniku nášho podniku. Nevieť, či dosť dôstojne, údajne sme sa seklí pri výbere fotografie na titulnú stranu. Nuž, koľko ľudí, toľko chutí. Každému nevyhovieš... A v tomto čísle opäť pripomíname jubileum: decembrové vydanie uzatvára prvé decénium nášho LESNÍKA. Možno by sme mohli pri tejto príležitosti zorganizovať nejaké slávnostné zhromaždenie, azda aj udeliť pamätne listy. A bez pátosu, úprimne a srdečne poďakovať všetkým, ktorí sa oň pričínili. Všetkým, ktorí prispeli k tomu, že časopis vznikol. Všetkým, ktorí ho tvorili a tvoria. Všetkým, ktorí prispeli k tomu, že sa vyrástol z plienok na desaťročného šarvanca, plného chuti do života. Týmto ľuďom chcem vyjadriť jedno veľké ĎAKUJEME. A časopisu želim do ďalšieho decénia veľa spokojných čitateľov. Veľa šťastia, milý náš LESNÍK.

S úctou

Peter Jergole

Lesnícke výstavy v minulosti

Už v minulosti usporadúvali rôzne krajo­vé, zemské, celoštátne či medzinárod­né výstavy hospodárske, priemyslové, umelecké a iné. Európske prvenstvo v usporadúvaní výstav patrí Prahe, kde už v roku 1791 na počesť korunová­cie Leopolda II v Klementíne usporiadali tzv. zbierku tovarov, ktorá bola prvou výstavou ľudských výrobkov. Hospodársky významnou bola jubilejná zemská výstava v Prahe, konaná v roku 1891, a po kultúrnej stránke bola dôležitá ná­rodopisná výstava v Prahe, uskutočnená v roku 1895. Na niektorých týchto výstavách bola zastúpená aj lesnícka, drevárska či poľovnícka expozícia.

Svetová výstava vo Viedni, 1873, areál

Veľmi pôsobivo opísal Gustáv Kazimír Ze­chenter – Laskomerský svoju návštevu lesní­ckej expozície na Svetovej výstave vo Viedni, ko­nanej v roku 1873: „...poberal som sa k pavilónu, určenému pre lesné predmety Svätoštefan­skej koruny. Pavilón má podobu chrámu sku­točne napodobujúceho akýsi rusínsky chrám. V tomto chráme je rozložený všakový drevený riad po samú habarku a vreteno. Lesné vtáčtvo, drevo, semená a vôbec všetko, všetko čo pat­rí k lesnému hospodárstvu. Môžete si domys­lieť, že som sa i tu stretával s veľá, s veľá známy­mi a milými predmetmi. Ach, veď je to krása tie naše lesy! Ktože je ten, čo by to už nebol pocí­til? Veľké kusy, napríklad laty, dosky, kláty, stro­my, čo sa v pavilóne prirodzeným spôsobom ne­pomestili, boli uložené okolo pavilónu pod ho­lým nebom. Pekný, velebný to pohľad na veľiká­nov, prístahovavších sa stadiaľ od diaľnych, od­lahlých dolín, úbočín a krajov, tichých ukrytých grúňov. Kde si, ty kráľ lesov vyrástol z malilinké­ho semiačka v osamelom báne tam v lone slo­venských Tatier a teraz si priputoval, zoťatý sí­ce, ale vždy velebný na pohľad, sem na svetovú výstavu, obdivovaný svetáckym svetom?! Obdi­vujú ťa tie deti, ktorým tvoje deti dávajú posled­nú väzbu – dosky, na uloženie do nekonečného archívu smrti. Medzi týmito brvnami, nado­všetko, čo sa týka pomernej diaľky jedného ku­su k tlstote, prvé miesto zaujíma smrek 134 stôp

dlhý a snád' 4 a pol stopy hrubý v priemere. Je to najväčší, na hrubosť najdlhší kus nielen u hor­skej, ale na celej výstave. Jesto drahne hrubších kusov, ale sú to kusy krátke, prepílené (naprí­klad brest, dub zo Slavónie, v priemere majúci 5 stôp) a zdravé, čerstvé ako – orech. Ten 134 stôp dlhý velikán pochodí – z Brezna. A kde tam? – či z Obrubovanca, či z Gajdošovho potoka? Bol by som veru tušil i bez nápisu, že toto obrovs­ké stromisko musí pochodiť z breznianskych pralesov...“ Keď už spomíname mohutné stro­my, G. K. Zechenter – Laskomerský vo svojom životopise uvádza, že na Obrubovanci pri Sihle mal možnosť obdivovať peň smreka obrovských rozmerov s priemerom dva metre. Píše, že: „... Kláta (z toho smreka) s veľkou námahou zviez­li dolu na cestu a potom s veľkými nákladmi do Banskej Bystrice na lesnícky zjazd. V ten is­tý čas zaviezli na tú istú výstavku 72 kusov korýt a korýtok z jedného velikána javora z hory zvanej Tlstým Javorom...“.

V roku 1885 usporiadali v Budapešti celo­štátnu výstavu, ktorá prezentovala jednu pamät­nú epochu uhorského hospodárskeho a kultúr­neho života. Pri tejto príležitosti z poverenia mi­nistra pôdohospodárstva – grófa Pavla Szeché­nyiho vydal krajinový hlavný lesmajster Albert Bedö prácu „Opis hospodárskych a obchodných pomerov štátnych lesov Uhorska“, v ktorom je poskytnutý verný obraz o stave lesného hospo­

dárstva v krajine, počnúc rokom 1880 (podob­nú prácu vydal A. Bedö aj predtým, z príležitos­ti medzinárodnej parížskej výstavy v roku 1878). Na výstave boli exponáty dokumentujúce stav štátnych lesov Uhorska, spôsoby obhospoda­rovania v zmysle zák. čl. XXXI. z roku 1879, mo­dely dopravných (najmä vodných) a iných zaria­dení, znázornenie využitia dreva s údajmi o naj­významnejších spotrebiteľoch atď. A. Bedö v lis­te ministromi okrem iného píše: „A raz navždy

V rokoch 1943-48 postavená administratívna budova Dunajských veľtrhov bola neskôr prestavaná na známe PKO

dávame pádnu odpoveď na to, že lesnícke od­vetvie pôdohospodárstva našej krajiny v čase všeobecnej celoštátnej výstavy – medzi lesnými hospodárstvami vzdelaných a pokrokových ná­rodov – sa predstavuje takým stupňom vývoja, že sa právom zaraďuje medzi ne“.

Určité výstavnícke skúsenosti nadobudol aj vynikajúci lesník Karol Kaán, ktorý pôsobil na banskobystrickom M. k. lesnom riaditeľstve v rokoch 1889 až 1908. Za úspešnú spoluprá­cu v rámci miléniovej národnej výstavy v Buda­pešti v roku 1896 mu ako poradcovi udelili me­dailu. Od ministra pôdohospodárstva sa mu zas dostalo poďakovanie za úspešnú prezen­táciu lesníctva na svetovej výstave v Paríži v ro­

ku 1900, kde na maketách predviedol niektoré technológie, napríklad na spracovanie slávonských dubov alebo na výrobu dreveného uhlia a šindľov, z lesníckych stavieb predviedol zariadenie na zachytávanie vody a rôzne typy stavieb pre lesných strážcov.

S usporadúvaním sústavných lesníckych výstav v Československu sa začalo v roku 1921 a to v rámci hospodárskych výstav, ktoré organizovala Zemědělská (pôdohospodárska) rada v Prahe. Tieto výstavy prezentovali prehľad vývoja v jednotlivých odboroch lesného hospodárstva a trvali do roku 1940. K nim sa pridružovali v rokoch 1926 – 1940 aj výstavy, na ktorých sa prostredníctvom exponátov znázorňovala činnosť a pôsobnosť štátnej lesodohliadacej služby, ďalej to boli výstavy ústredného riaditeľstva štátnych lesov a pod.

Prvá lesnícka výstava v Bratislave sa uskutočnila v roku 1927. Združenie lesnej prvovýroby na Slovensku propagovalo účasť na jarnej hospodárskej výstave „Drevo, jeho výroba a upotrebenie“ v Prahe roku 1935, ako aj účasť na tvorbe lesníckej expozície v rámci jarnej hospodárskej výstavy v Prahe roku 1937. V dňoch 16.7. – 31.8.1938 sa uskutočnila celokrajinská výstava „Východ republiky“ v Košiciach na počesť 20. výročia samostatnosti republiky a počtu k 60. narodeninám vtedajšieho predsedu vlády Dr. Milana Hodžu. Na tejto výstave okrem expozície štátnych lesov mali zastúpenie aj súkromná a verejnosprávna lesná prvovýroba, drevárske hospodárstvo a poľovníctvo prostredníctvom loveckých trofejí.

Medzinárodné poľovnícke výstavy boli napríklad vo Viedni v roku 1910 alebo v Berlíne v roku 1937. Československá poľovnícka jednota zahájila celoštátne poľovnícke výstavy v roku 1933 a to v rámci jarnej hospodárskej výstavy. Poľovnícka výstava pre Slovensko bola usporiadaná v roku 1926 v Poprade.

V roku 1943 bola aktívna účasť lesníctva na „Dunajskom veľtrhu“. Po druhej svetovej vojne, v roku 1948 sa opäť konala hospodárska výstava v Prahe, na ktorej malo účasť aj Slovensko. V súvislosti s touto výstavou dňa 4.3.1948 požiadalo Riaditeľstvo štátnych lesov a majetkov v Banskej Bystrici Správu banskobystrických mestských lesov, ako vlastníka najväčšieho množstva tisových kmeňov v strednej Európe, o dodanie niekoľkých hrubých výrezov tisa (*Taxus baccata*) v dĺžkach 1,7 m a 1,5 m z hornej časti kmeňov s ojedinelým ovetvením, ako aj ďalších 1,5 m dlhých hrubých výrezov rozrezaných na dosky, za účelom zhotovenia exponátov na túto výstavu. Definitívne rozmery výrezov tisu, limby a smrekovca na exponáty tejto výstavy Riaditeľstvu štátnych lesov a majetkov v B. Bystrici následne, dňa 11.3.1948, spresnilo Poverenstvo pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v spolupráci s Ústredným riaditeľstvom štátnych lesov v Bratislave.

Z naznačeného vyplýva, že sa lesnícke výstavníctvo kvantitatívne i kvalitatívne vyvíjalo podľa možností, ktoré boli k dispozícii v jednotlivých historických obdobiach, pričom tento vývoj, pravdaže s využitím predchádzajúcich skúseností pokračoval aj naďalej, prakticky až do súčasnosti.

JÚLIUS BURKOVSKÝ

Priekopníci

Výstavy s tematikou lesa a lesníctva sa v našich krajoch uskutočňovali už v období pred druhou svetovou vojnou, ako súčasť prezentácie hospodárstva. Idea zorganizovať výstavu, prezentujúca význam lesov a dreva pre život človeka musela počkať až do začiatku osemdesiatych rokov minulého storočia. Tento nápad sa zrodil v dvoch hlavách. Mal som tú česť spoznať týchto pánov. V druhej debate ma zasvätili do okolností, za akých vznikla séria výstav s lesnícko – drevárskou tematikou. Týmito pápmi sú Július Burkovský a Dušan Kováč. Požiadal som ich o rozhovor.

Dušan Kováč

Július Burkovský

Ako vznikla myšlienka usporiadať výstavu (respektíve sériu výstav), venovanú významu lesa a dreva pre život človeka? Čo bolo pre Vás inšpiráciou?

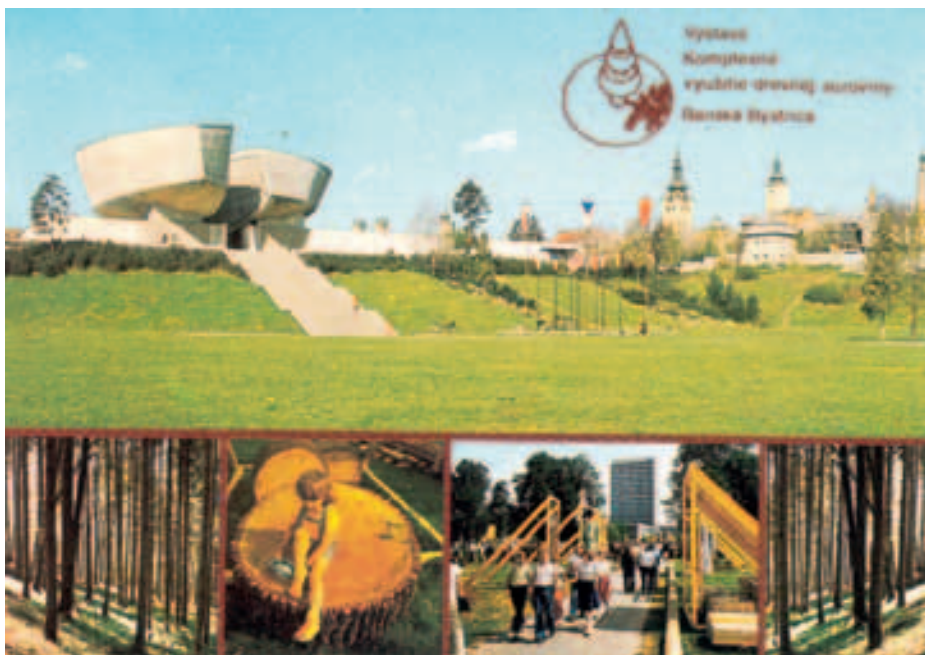
DK: Na úvod chcem povedať, že v sedemdesiatych rokoch vznikali v súvislosti s federalizáciou Československa výrobné – hospodárske jednotky. Celulózo – papierenský priemysel mal ústredie v Banskej Bystrici. Bol som v tom čase pracovníkom generálneho riaditeľstva SLOVCEPA na odbore obchodnej politiky a pripravoval som účasť Slovenského celulózo – papierenského priemyslu na chemickom veľtrhu INCHEBA v Bratislave, obalovej výstave EMBAX v Brne a ďalších. V tom čase sa rozvíjalo výstavníctvo v Slovensku. Nitra – mesto poľnohospodárstva (Agrokomplex), Trenčín – mesto módy (TMM), Bratislava – Chémia (INCHEBA). Takto jednotlivé mesta získavali nové prívlastky a mne v hlave vrtala myšlienka spojiť drevospracujúci a nábytkársky komplex s celulózo – papierenským a zorganizovať v Banskej Bystrici výstavu. Niečo, čo by Banskú Bystricu v očiach verejnosti prezentovala ako Mesto lesov a dreva. Nadriadené odvetvové, štátne i stranické zložky boli myšlienke naklonené a tak vznikol v roku 1980 organizačný výbor výstavy. Výsledkom našej práce bol vyše šesťstranový technický scenár výstavy. Dneska sa to zdá už smiešne, ale schvaľoval ho napr. aj Krajský výbor KSS, či zodpovedá

ideologicky. Našťastie pre výstavu boli reakcie naň priaznivé. Celý scenár bola vlastne jedná veľká óda na ochranu prírody, lesa a komplexné využívanie drevnej hmoty.

JB: Treba povedať, že zameraním to bola vlastne prvá ekologická výstava v Československu. Nebola to typicky komerčná vý-

stava, jej primárnym cieľom bolo dať jej výchovno – vzdelávací charakter s poukázaním na všestranný význam lesov. Dostala názov Les a drevo v živote človeka.

To bol zámer. Ako to bolo s praktickou realizáciou?

DK: Samozrejme, bolo treba vyriešiť umiestnenie výstavného areálu, ktorý historicky v Banskej Bystrici dovedy neexistoval. Priestorový koncept bol odvážny a počítal s umiestnením výstavy do vtedy ešte nedokončeného Domu kultúry ROH, priľahlých priestorov parku pod Múzeom SNP a cez podchod popod výpadovku na Brezno do priesto-

ru zimného štadióna. Realizácia výstavy urýchlila dokončenie týchto objektov a organicky prepájala exteriéry, náučné chodníky a podobne s výstavnými priestormi hál. Banská Bystrica získala v roku 1981 prívlastok výstavného mesta a vytvoril sa základ pre pokračovanie novodobej výstavnej tradície.

JB: Scenár určoval priestor parku pod Múzeom SNP ako lokalitu pre vybudovanie náučného chodníka. Z tohto dôvodu tam boli vysadené odrastky našich hlavných lesných drevín, ktoré sa ujali a dodnes krásia areál parku, i keď si sotvako spomenie, kto a prečo ich tam pred vyše štvrtstoročím vysadil.

DK: Na zimnom štadióne bola prezentácia drevospracujúceho a nábytkárskeho priemyslu, Dom kultúry ROH poskytol prístrešie pre celulózu – papierenský priemysel. Súčasťou prezentácie bolo aj originálne audiovizuálne dielo, najväčšie od čias pražskej Laterny Magiky.

JB: Podstatou úspechu výstavy bol silný autorský tvorivý tím, ktorí tvorili napríklad akademickí architekti Habodász – Uher – Žilinčár, grafik Z. Salamon, ale aj známy banskobystričský básnik Mikuláš Kováč, ktorý pri tejto príležitosti napísal báseň o dreve a papieri.

Aká bola reakcia verejnosti?

DK: Reakcia je overená časom. Ľudia dnes spomínajú na tieto výstavy a určite by privítali, keby sa tradícia lesníckych a drevospracujúcich výstav vrátila k ich prameňu.

JB: Verejnosť ocenila pestrosť a mnohorkosť expozície. Veľmi dobrý ohlas mali najmä trojrozmerné exponáty a živé expozície – vtáctvo, huby, liečivé rastliny a dreveny.

DK: Hrial nás pritom príjemný pocit, že sme dokázali všetkým „neveriacim Tomášom“, že takáto výstava sa dá urobiť profesionálne a na vysokej úrovni aj v meste pod Úrpínom, ktoré dovtedy nemalo výstavnícku tradíciu ani špeciálne výstavné priestory.

JB: Úspech prvého ročníka nás povzbudil do ďalšej práce. Bola dohodnutá koncepcia a dvojročná periodicita. Zámer schválil aj Vládny výbor pre výstavníctvo.

Čo priniesli nasledujúce ročníky?

DK: V roku 1983 sa uskutočnila výstava Komplexné využitie drevnej suroviny a v roku 1987 Ochrana a tvorba životného prostredia. Obe sa stretli s veľmi dobrým ohlasom. My – mám na mysli tím organizátorov – sme získavali profesionálne skúsenosti, ale stále sme boli tí oduševnení nadšenci, ktorí boli schopní ešte v predvečer začatia výstavy vlastnými rukami dopracovávať detaily, aby bolo všetko na jednotku.

JB: Bohužiaľ, po treťom ročníku náš nápad organizovať lesnícko – drevárske výstavy zapadol prachom, a tak sa ho ujali v Nitre. Výstavisko Agrokopex je síce pekné, moderne

vybavené, ale k lesu má ďaleko... Iste by lepšie zarezonovala výstava s takýmto zameraním v priestore Zvolen – Banská Bystrica.

Nie je to škoda, že na strednom Slovensku, v srdci slovenských lesov zanikla tradícia lesnícko – drevárskych výstav?

JB: Určite to škoda je. Zvolen je hlavné mesto slovenského lesníctva, Banská Bystrica zas sídlom vedenia najväčšej lesníckej firmy na Slovensku. A obklopené sú lesmi, ktoré po stáročia dávali prácu tunajším obyvateľom.

DK: V širšom kontexte možno povedať, že pokračovateľom tradície lesnícko – drevárskych výstav v Banskej Bystrici je výstava PRO EKO – výstava recyklácie a zhodnocovania odpadov. I keď to už je trochu iný žánr...

Nie je náhodou práve teraz vhodná doba na oživenie vašej idey spred vyše štvrtstoročia?

DK: Ktohovie... Ak by sme dokázali získať podporu ekonomicky silných subjektov a hlavne Lesov SR, mohlo by vzniknúť niečo, čo by nadviazalo na započatý triptych výstav z osemdesiatych rokov. V novom koncepte by som už uvažoval so „živou výstavou“, napríklad predvádzanie lesníckej techniky priamo v teréne, čo nie je ani 300m od výstavniska, zapojenie Lesníckeho skanzenu vo Vydrovskej doline, odborného zázemia, univerzít, atď. Viem si predstaviť, že by som dokázal zmeniť doterajšiu strunu existujúcich výstav na túto tému.

JB: Nuž, budeme čakať so zatajeným dychom...

Ďakujem za rozhovor.

PETER GOGOLA

Nové tváre vo vedení štátneho podniku LESY SR

Dňom 13. 11. 2009 bol na základe žiadosti o uvoľnenie z funkcie organizačného riaditeľa odvolaný Ing. Arpád Kavečanky. Dňom 16. 11. 2009 bol vymenovaný

Ing. Ľubomír Veselý

do funkcie organizačného riaditeľa Ing. Ľubomír Veselý.

Ing. Ľubomír Veselý sa narodil v roku 1973 vo Zvolene. Promoval v roku 1996 na Lesníckej fakulte Technickej univerzity vo Zvolene. Od roku 1996 pracoval na rôznych pozíciách v Stredoslovenských lesoch, š.p. Banská Bystrica. Po vzniku š.p. LESY SR pracoval na generálnom riaditeľstve ako referent, neskôr ako vedúci Odboru správy lesných pozemkov a reprivatizácie. Funkciu organizačného riaditeľa už v minulosti vykonával, a to v období 9.2.2006 – 28.2.2007. V roku 2009 pracoval ako štátny radca na Lesníckej sekcii Ministerstva pôdohospodárstva SR.

Ing. Ľubomír Veselý je ženatý, má tri dcéry.

Dňom 30. 11. 2009 bol odvolaný z funkcie ekonomicko-obchodného riaditeľa Ing. Ján Beňa. Dňom 3. 12. 2009 bol vymenovaný

do funkcie ekonomicko-obchodného riaditeľa Ing. Vladimír Rigász, M.A. Je to manažér z lesníckeho prostredia, zato s pozoruhodnou a prestížnou praxou v zahraničí.

Ing. Vladimír Rigász sa narodil v roku 1967 v Michalovciach. Promoval v roku 1990 na Elektrotechnickej fakulte Vysokej školy technickej v Košiciach. V roku 1999 ukončil štúdium v odbore Makroekonómia a medzinárodné financie na The George Washington University vo Washingtone v Spojených štátoch amerických. Od roku 1994 do roku 2000 pracoval v Medzinárodnom menovom

Ing. Vladimír Rigász

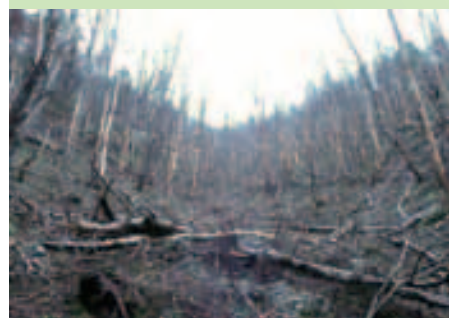
fonde vo Washingtone v USA. Skúsenosti so zámoria následne uplatnil aj na Slovensku. Od roku 2003 pracoval vo vedúcich pozíciách vo viacerých štátnych akciových spoločnostiach v oblastiach financií, ekonomiky a obchodu.

Ing. Vladimír Rigász je ženatý, má dvoch synov.

ANITA FÁKOVÁ

Toľko asi na pripomenutie situácie z roku 2007. Už počas hasenia požiaru som často dostával otázky, ako mienime tieto vzniknuté škody na poraste napraviť - ako dosiahnuť stav pred požiarom. Mojou odpoveďou bolo, že posúdiť spôsobené škody a spôsob akým zjednať nápravu nám ukáže sám les po roku, možno po dvoch. Ten čas práve nastal. Teraz vidíme, čo nám následkom požiaru uhnulo, uschlo a následne sa rozpadá. Verte mi, nie je to pekný pohľad. Skutočný stav prekonal naše očakávania - ale v negatívnom slova zmysle.

Stav porastu podľa vyjadrenia Ing. Martina Kamenského z NLC Zvolen: „Na lokalite sa nachádzajú časti plôch so 100% mortalitou drevín, bez ohľadu na ich druh. Na danej lokalite sa prejavujú začiatky pôdnej erózie, ktorá v najbližších rokoch môže spôsobiť nevratné procesy v stave pôdy a ná-

Dva roky po...

Nastal čas, keď už bolo nanajvýš nutné sa zaoberať situáciou, ktorá nastala dva roky po požiari na území LS Staré Hory v časti nazývanej Kolomazníčka. Dňa 15.4.2007 sa z dosiaľ nezistených príčin začal šíriť lesný požiar v mimoriadne ťažkom teréne v kategórii ochranných lesov so sklonom 80-140% a s výskytom množstva skalných brál. Je potrebné pripomenúť, že v tomto lesnom poraste s plytkou kamenitou pôdou, hrubou vrstvou presušeného opadaného lístia, ktoré sa nahromadilo v strmých dolinkách v hrúbke až jeden meter a zastúpení drevín hlavne borovica, smrek, jedľa a buk sa šíril požiar rýchlosťou blesku. V úzkych dolinách obklopených skalnými bralami vzniká komínový efekt, ktorý napomáha šíreniu požiaru aj do vyšších polôh. Zamestnanci OZ Slovenská Ľupča s mnohými dobrovoľníkmi napomáhali hasičským záchranným zborom pri jeho likvidácii. Vzhľadom na neprístupnosť terénu musela byť použitá aj letecká technika. Požiar sa podarilo uhasiť 24.4.2007. Celkovo bola zasiahnutá výmera lesných porastov o ploche 120,22 ha s vyčíslenou škodou 6 869 704 Sk (228 000 €).

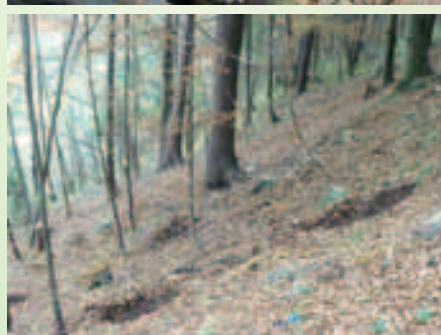
daniu skál a rozpadajúceho sa dreva na cestu. Dali nám prísľub, že sa v rámci možnosti budú problémom zaoberať. Musím však konštatovať, že všetko ostalo len v polohe sľubov. Eufória opadla, sľuby sa vyparili a „ty chudobný horár - tráp sa ako vieš“.

Vzniknutou situáciou sme sa začali vážne zaoberať sami na OZ Slovenská Ľupča. Padlo viacero návrhov. Po zvážení pre a proti sme začali konať. V prvej fáze sme vykonali zátin jednotlivých už odumretých stromov po vrstevnici tak, aby zachytávali padanie

sledne aj neschopnosť revitalizácie lokality. V prípade ponechania lokality na samovývoj je zrejme, že poškodenie lokality a jej súčasný stav nemajú už schopnosť obnoviť sa prirodzenou cestou.“

Dostali sme veľa odporúčaní, ako máme postupovať pri obnove porastov. Od odporúčaní vynášať hlinu v ruksakoch až po zriadenie vedecko-výskumnej plochy na požiarisku a študijného objektu na sledovanie prírodných procesov obnovy lesného ekosystému. Lenže tu nesmieme zabudnúť aj na problém a to dosť závažný - ohrozenie cestnej premávky na dopravnej komunikácii E 1/59. Porasty Kolomazníčky sa nachádzajú nad mimoriadne frekventovaným cestným ťahom európskeho významu Banská Bystrica - Donovaly - Ružomberok. Iničovali sme rokovanie so Slovenskou správou ciest o osadení pevných zábran proti pa-

Ľupča a LS Staré Hory požiadali o dodanie predmetného semena OZ Semenoles Liptovský Hrádok. Pracovníci OZ Semenoles zareagovali veľmi pružne a materiál k výsevu nám dodali v krátkej dobe.

Dňa 3.11. 2009 zamestnanci LS Staré Hory a Ústredia OZ Slovenská Ľupča vykonali výsev do nakopaných plôšok, šachovnicovo rozmiestnených po vrstevnici. Ostáva nám len

skál, ale v prvom rade pre zachytenie splavovanej zeminy. Taktiež k zachyteniu padania lavín v zimnom období, čo je v tejto lokalite veľmi častý jav. V druhej fáze sme sa rozhodli zabezpečiť plochu požiariska vysiatím semena prípravných drevín jarabiny vtáčej a brezy bradavičnatej. Pestovateľky z OZ Slovenská

veriť, že naša práca prinesie nám osov v podobe zabezpečenia porastnej plochy Kolomazníčky. Všetkým zúčastneným chcem poďakovať za profesionálny prístup a ostáva mi len veriť, že o rok budeme robiť prestrihávkovo ako mnohí zúčastnení žartom poznamenali.

VLADIMÍR MASICA,
RIADITEĽ OZ SLOVENSKÁ ĽUPČA

Fotoreportáž z osláv 10. výročia štátneho podniku **LESY Slovenskej republiky**

Štátny podnik LESY Slovenskej republiky uzatvoril v roku 2009 prvú desaťročie svojej existencie. Toto malé jubileum sme si pripomenuli 24. novembra 2009 v hoteli Lesník v Turčianskych Tepliciach, kde sa za účasti pozvaných hostí uskutočnili oficiálne oslavy.

Na úvod sme nazreli do minulosti. Po zavesení vlajky za zvuku slávnostných lesníc nastala vhodná chvíľa pre malý historický exkurz významnými deviatkovými rokmi slovenského lesníctva i desaťročím existencie podniku. Prítomných hostí históriou previedla vedúca Lesníckeho a drevárskeho múzea Mgr. Ľubica Miľanová.

Ako prvý prednášajúci sa ujal slova generálny riaditeľ Lesov SR, š.p. Ing. Alojz Riško. Pozdravil hostí a následne predniesol prejav, ktorého myšlienkami sa dotýkal minulých činov i nádejí do budúcnosti a hlavne našej dnešnej zodpovednosti voči lesu a lesníctvu na Slovensku. V podobnom duchu zhromaždeným prihovril i minister pôdohospodárstva Slovenskej republiky Ing. Vladimír Chovan.

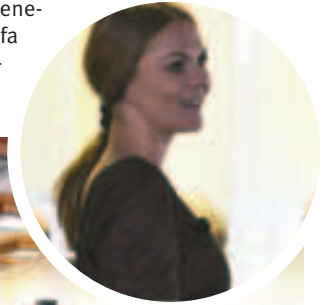
Príspevky ďalších piatich rečníkov sa niesli predovšetkým v duchu spomienok. K mikrofónu totiž pristúpil exminister pôdohospodárstva Ing. Pavol Koncoš, ktorý pred desiatimi rokmi stál pri zrode podniku a po ňom predchádzajúci generálni riaditelia: Ing. Blažej Možucha, Ing. Karol Vinš, Ing. Igor Olajec a Ing. Jozef Mindáš.

Došlo i na zdravice hostí. Za Technickú univerzitu vo Zvolene podnikníku zblahoževal dekan Lesníckej fakulty profesor Rudolf Kropil a za Národné lesnícke centrum jeho riaditeľ Ing. Martin Moravčík. Ten do rúk generálneho riaditeľa predal i cenu Jozefa Dekreta Matejovie udelenú podnikníku a všetkým jeho zamestnancom.

Formálne vážnu atmosféru odľahčila v historickej fikcii Mária Terézia, ktorá prišla do Turčianskych Teplíc až z ďalekej Viedne. Pospomínala na svoj lesný poriadok, pozdravila a pochválila všetkých lesníkov a venovala im tzv. „lesnícke deväťoro“ – deväť prikázaní, ktorými by sa mal riadiť každý lesník.

Po podpise pamätnej listiny udelil generálny riaditeľ podnikové vyznamenania zlatú medailu za zásluhy o vznik historicky prvého podniku správy štátnych lesov s celoslovenskou pôsobnosťou. Ocenení boli Ing. Pavol Koncoš, Ing. Blažej Možucha, Ing. Milan Beláček, Ing. Jozef Konôpka, Ing. Miroslav Holienčík, Ing. Eduard Greppel a Ing. Gerald Žarnovičan.

Ďalší program stretnutia sa niesol v neformálnom duchu. Pozostával z vysadenia pamätnej lípy v areáli hotela Lesník (o čo sa postarali Ing. Alojz Riško a Ing. Vladimír Chovan) a skladania torty predstavujúcej bývalé podniky štátnych lesov – tu sa práce chopili generálni riaditelia.

Na záver ostal čas i na voľnú debatu i stretnutia starých priateľov.

MAREK VANGA

Povedali...

Oslavy 10. výročia vzniku LESOV SR mali viacero zaujímavých momentov. Upútala skutočnosť, že sa tu stretli dvaja ministri pôdohospodárstva – ten, ktorý stál na začiatku existencie podniku i ten, ktorý stojí na čele nášho zriaďovateľa dnes. Nemenej pozoruhodným faktom bolo, že sa po prvý krát stretli všetci doterajší generálni riaditelia. Ide nepochybne o úspech organizátorov, pretože sa zišli ľudia, ktorí napriek tomu, že ich spája časová postupnosť toho istého podniku, mali k sebe neraz dosť ďaleko. To, že sa dokázali k jednému stolu posadiť Pavel Koncoš, Vladimír Chovan, Blažej Možucha, Karol Vinš, Igor Olajec, Jozef Mindáš a Alojz Riško možno samozrejme hodnotiť len ako základnú zdvorilosť, ktorou sú povinní hostiteľ i hostia. Skúsme v tom však vidieť viac – nadčasovú kontinuitu správy lesného majetku štátu, ktorá by mala vždy prevyšovať ľudskú malosť. Nádej, že práve tento pohľad bude určovať budúcnosť nášho podniku vzbudili slová príhovoru súčasného generálneho riaditeľa: „Zišli sme sa tu mnohí, ktorým osud slovenských lesov nikdy nebol ľahostajný. Priznajme si však, že hoci nám určite vždy išlo o rozvoj podniku, naše názory na konkrétne postupy sa často nezhodovali. Neraz sme sa pozerali jeden na druhého pohľadom majiteľa jedinej pravdy. Uznajme si, že to tak nemohlo byť správne, že zmysel našej práce nie je v sebeckých krátkozrakých víťazstvách, ale v spoločnom nezištnom lesníckom snažení sa o tú najlepšiu podobu správy nám zvereného lesného majetku“.

V nasledovnom príhovore minister pôdohospodárstva SR Vladimír Chovan zdôraznil „*raciálne využívanie prírodných zdrojov a ochranu prírodného dedičstva*“, čo naozaj hltne vystihuje základnú cieľovú symbiózu, za ktorou nám prichodí vytrvalo ísť.

Bývalý minister Pavol Koncoš sa vyznal z pocitu šťastia, ktorý mu priniesla nielen spoluúčasť pri zrode podniku, ale aj možnosť „*obohatiť sa tvorivou spoluprácou so vzdelanými a zodpovednými ľuďmi*“. Zamrzelo ho, že „*neskoršie politické dianie zomlelo zdatných lesníkov*“, ktorí boli spolutvorcami funkčného podnikového systému. „*Neviete si predstaviť, koľko obchodných partnerov ostalo nahnevaných len preto, že sme vyžadovali obojstranne korektné obchodné vzťahy*“, zdôraznil Pavel Koncoš. V závere zažal svojmu súčasnému nástupcovi aby „*odolal, ak už nie všetkým – lebo to sa asi nedá – tak aspoň väčšine politických tlakov*“ a podniku „*rozvoj bez vplyvu novodobých oligarchov*“.

Z nasledovných príhovorov bývalých generálnych riaditeľov som vybral pasáže, ktorými charakterizovali svoju i súčasnú dobu. Čaro nechceného spôsobilo, že podvedome možno trocha charakterizovali aj sami seba:

Prvý z radu „generálov“, Blažej Možucha, poďakoval Pavlovi Koncošovi „*za štátnickú múdrosť a odvahu, s ktorou sa ujal myšlienky veľkého podniku*“. Zaspomínal na neľahké začiatky, keď bol „*generálom bez vojska, pretože nový podnik existoval ešte len na papieri*“ a menovité poďakovanie adresoval „*inžinierovi Holienčíkovi, ktorý bol tvorcom základných podnikových dokumentov, platiacich dodnes*“. Poprial podniku, aby sa v ďalšom období „*rozvíjal bez víchrov, a to prírodných aj politických*“.

Karol Vinš zaujal podobnosťou o lesnom kráľovstve, pričom prítomným ponúkol tri možnosti. „*Na čele kráľovstva stojí desaťročný princ a všetci sú v ňom šťastní. To však neplatí. Možno je tam naozaj princ, no pre jeho mladý vek kráľovstvo riadia regenti. To sa mi zdá vhodnejšie. No najpresnejšia bude predstava, že kráľ je zajatý v zlate Versailles a kráľovstvu v skutočnosti velí Richelieu*“. Nedotiahnutie svojich transformačných zámerov komentoval svojou obľúbenou vetou z Matrixu, že „*je rozdiel cestu poznať a ísť po nej*“. Vystúpenie zakončil želaním, že „*dvadsať rokov po revolúcii by už bolo múdre začať pracovať v prospech všetkých a nie iba v prospech niektorých*“.

Igor Olajec nadviazal na svojho predchodcu tým, že k tomu, „*aby sme mohli pozitívne prejsť lesníckou cestou potrebujeme všetci bez výnimky dobré zázemie*“. Spomenul, že počas svojho mandátu mu veľa síl odčerpali zdedené nevyriešené spory. Poprial podniku, aby „*oráč mal pevné ruky a pluh udržal v brázde a aby všetky vybočenia boli zrovnané!*“

Jozef Mindáš pomenoval tri základné parametre svojho pôsobenia vo vrcholovej funkcii. Vidí ich v najväčšom objeme vynaložených investícií, v zvládnutí hospodárskej krízy a vo vytvorení schopného riaditeľského tímu, „*za ktorý sa nikdy nebudem hanbiť*“. Na záver povedal: „*Odznelo tu veľa kvetnatých rečí, no musíme si uvedomiť skutočnosť, že štátny podnik LESY SR existuje v okruhu štátnopolitických siločiar a tento imperatív, či chceme alebo nie, musíme zobrať na vedomie*“.

Boli to užitočné vystúpenia. Pripomenuli, že história – aj tá malá, podniková – nebyva zabudnutá. A to je dobre.

JÁN MIČOVSKÝ

Hniezdna rarita

Občianske združenie CICONIA vzniklo vo februári 1999 z iniciatívy aktívnych dobrovoľných ochrancov prírody z Českej republiky pri Obecnom úrade v Ruskovciach v okrese Sobrance. Činnosť orientuje spoločne s členmi východoslovenského regiónu na starostlivosť o vzácnych brodivcov v priebehu celého roka, teda nielen počas hniezdnej sezóny. Počet členov je v súčasnosti 72, z toho 25 z Česka.

Prvú návštevu lokalít výskytu hniezd bociana bieleho v okresoch Michalovca a Trebišov absolvovali mladí ochrancovia ešte v roku 1967. Pod vedením RNDr. F. Baláta, CSc., sa oboznámili s miestami, ktoré sú z hľadiska početnosti rekordnými, a to nielen na Slovensku, ale aj v bývalom spoločnom štáte. Postupne zistené poznatky porovnávali s výsledkami prác vtedajších špičkových ornitológov, pričom sa zhodli, že početnosť ovplyvňujú dva faktory: výrazný úbytok potravných možností a nedostatok vhodných objektov pre hniezdenie...

V roku 1983 sa členovia združenia pokúsili v Čičarovciach a Zemplínskom Jastrabí o inštaláciu umelých hniezdných podložiek na telefónnych stĺpoch. Počas 27 hniezdných sezón (1983 – 2009) okružkovali 917 mláďat na podložkách vlastnej konštrukcie.

V jesennom období roku 2008 bola inštalovaná hniezdna podložka na „živom“ stĺpe elektrovozvodnej siete v sídle OZ CICONIA v Ruskovciach. Koncom marca t.r. bolo zistené, že na umelé hniezdo priletel jeden dospelý bocian. Počas dvoch týždňov hniezdo upravoval, pravidelne obsadzoval a odlietal za potravou a nakoniec ho – opustil!

Na veľké prekvapenie krúžkovateľov boli na hniezde nájdené tri mláďatá myšiarky ušatej (*Asio otus* L.) a jedno vajce, z ktorého sa mláďa nevyliadlo. Neobvyklí obyvatelia hniezda boli pozorovateľní aj zo zeme, ale vhodnejší priestor pre vyhotovenie kvalitnej fotodokumentácie poskytla strecha susedného domu.

Dňa 13. júna 2009 boli mláďatá z montážnej plošiny okružkované. Zahniezdenie myšiarky je ozajstnou raritou. Ornitológovia so špecializáciou na ochranu bociana bieleho sa doteraz s podložkou obsadenou sovami nikdy a nikde nestretli!

Myšiarka ušatá je tretím najpočetnejším druhom nočných dravcov na našom území – po sove obyčajnej a kuvikovi obyčajnom. Vyniká nenápadným správaním i sfarbením peria, čím uniká pozornosti ľudí. Hniezdi takmer v celej Európe, v strednej Sibíri, v časti severnej Afriky a Severnej Ameriky. Hniezda nebuduje, využíva opustené po dravcoch, vranách a hrivňákoch. Biotopom sú ihličnaté i listnaté lesy, na rovinách i vo vrchoch. Pri premnožení hrabošov a myší sú práve hľadavce jedinou zložkou potravy. V prípade menšieho výskytu za potravu uloví aj menšie druhy vtáčta, najmä v zimnom období.

O doterajšej činnosti členov OZ z Českej republiky v prospech ochrany bociana bieleho by bolo možné napísať obsiahlu reportáž. V tomto príspevku som chcel poskytnúť

pohľad na hniezdu raritu, ale aspoň niekoľko viet aj o obdivuhodnej dobrovoľnej práci členov združenia:

Dušou činnosti je Josef Kraus, hospodár OZ, neúnavný a už vyše štyroch decenií rovnako iniciatívny vo všetkých aktivitách... Pôvodne začal študovať na Lesníckej fakulte VŠZ v Brne (dnes Mendelova univerzita), takže mu je blízka problematika lesníctva. Výrazne sa na činnosti podieľa aj Věra Hanousková, aktívna v krúžkovaní a pri organizovaní prázdninových táborov mladých ochrancov prírody v regióne Zemplína v ČR.

LADISLAV MAXIM

13.6.09 – Umelá hniezdna podložka v Ruskovciach pri dome č. 4 /foto: Kraus/

15.6.09 – 3 mláďatá 1 vajce /foto: Hanousková/

15.6.09 – detail hniezda /foto: Hanousková/

17.6.09 – Josef Kraus so 4. mláďatom z čerešne na cintoríne – z iného hniezda /foto: Hanousková/

17.6.09 – 4. mláďa z cintorína

Trine Skymoene a Tibor Tóth

Aj vďaka prostriedkom z Nórskeho finančného mechanizmu **BUDÚ VRÁBLE KÚRIŤ BIOMASOU**

Vo štvrtok 26. novembra sa vo Vrábľoch uskutočnil seminár využívání biomasy na vykurovanie. Úvodnej časti seminára sa zúčastnila jej excelencia Trine Skymoene, veľvyslankyňa Nórskeho kráľovstva. Dôvod jej prítomnosti bol prostý: mesto Vrábľa bude vykurovať časť mestských bytov na sídlisku Lúky vďaka podpore, ktorú získalo z Nórskeho finančného mechanizmu a z finančného mechanizmu Európskej hospodárskej pomoci.

„Začiatkom septembra sme začali realizovať projekt – Využitie biomasy na výrobu tepla v meste Vrábľa. Na jeho realizáciu sme získali podporu z Nórskeho finančného mechanizmu vo výške 42,5% financovania projektu, z Finančného mechanizmu EHP vo výške 42,5% a zo štátneho rozpočtu SR 15%. Spolu to znamená 784 286,- €. Sme veľmi radi, že sme touto cestou získali prostriedky, vďaka ktorým realizácia projektu výrazne zhodnotí systém centrálného zásobovania teplom v našom meste,“ povedal Tibor Tóth, primátor mesta Vrábľa.

V rámci projektu bude 1. januára 2010 do prevádzky uvedený kotol na biomasu – drevnú štiepku o výkone 1,9 MW. Cieľom je cestou 50% výroby tepla na báze obnoviteľných zdrojov znížiť produkcie CO₂ spaľovaním fosílnych palív a zároveň zbaviť sa výhradnej závislosti na zemnom plyne. Dôsledkom využitia drevnej štiepky by sa mala znížiť aj cena tepla pre obyvateľov v porovnaní s výrobou založenou výhradne na báze plynu. Zníženie sa odhaduje na 5%. Hlavným dodávateľom biomasy bude OZ Levice.

V rámci seminára vystúpil s odbornou prezentáciou riaditeľ Odštepného závodu Bioma-

sa Ing. Ján Farkaš. V krátkej, ale veľmi profesionálnej prezentácii zhrnul výhody vykurovania biomasou a predstavil rozvojový projekt, vďaka ktorému je štátny podnik LESY SR jednotkou na trhu s biomasou – a to i bez dotácií a príspevkov z podporných fondov.

Ing. Ján Farkaš

HORA V KTOREJ ZAČÍNA PEKLO

Muntheho veta

V zozname životných snov mám uložených aj niekoľko bájných hôr. Výstup na mytologický Olymp (2917 m n.m.), či biblický Ararat (5165 m n.m.), mi osud už dožičil. Chvilky na ich vrchole boli silným zážitkom. Takpovediac nebeským. Dobrodružstvo samotného výstupu umocňovali čitateľské spomienky na grécku mytológiu či Dänikenove vesmírne konšpirácie. Aj môj najnovší horský sen mal podobnú motiváciu. Veď nejedna udalosť románov mojej mladosti sa odohrávala práve na úpätí najväčšej európskej sopky. Avšak o tom, že by to tento krát mohol byť zážitok viac pekelný ako nebeský, som mal len nejasné tušenie.

Jeden z mnohých bočných kráterov

Cesty

Vďaka kvalitným autostrádam nepredstavovalo 2.500 km pod Etnu väčší problém. K cestovnej pohode prekvapivo prispievali domáci vodiči, ktorí často nevyužívali ani povolenú 130 – ku. Aby však nedošlo k omylu: jedna vec bolo jazdiť po autostrádach talianskeho severu, iná odbočiť do úzkych uličiek talianskeho juhu. Tým dominujú nadmieru temperamentní vodiči, motocykle vynárajúce sa odvsadiaľ, ustavične trúbiace autá, z ktorých len málokto nemá svoj búrlivý životopis vpísaný do pokrčenej karosérie. Nešlo síce až o taký chaos, aký sme kedysi zažili v Albánsku, no otázku „načo sme sem s našim puntíčkom len liezli?“ sme si neraz položili celkom úprimne.

Národný park

Cestou na juh teplota stúpa k 40°C. Pri zastávkach postupne vyskúšame všetky moria obklopujúce taliansku „čižmu“. Skutočné osvieženie prichádza až v Národnom parku Foresta Umbra na polostrove Gargano. To je tá „ostroha“ nad „päťou“. Našli sme tam obyčajný bukovo dubový les s prímiesou javora. Dôvod ochrany tejto „obyčajnosti“ je jasný – kým sme sa dostali do tejto zelenej oázy, museli sme prejsť stovky kilometrov suchou bezlesnou krajinou. Na okraji rezervácie stojí v kopci nad morom pôvabné mestečko Monte Sant Angelo s hradom a jaskyňou, kde pôsobil sv. Michal. Aj u nás známe „hviezdíčkové tabule“ potvrdzujú, že Taliani pri obnove pamiatok úspešne využívajú zdroje EU.

Pred Sicíliou

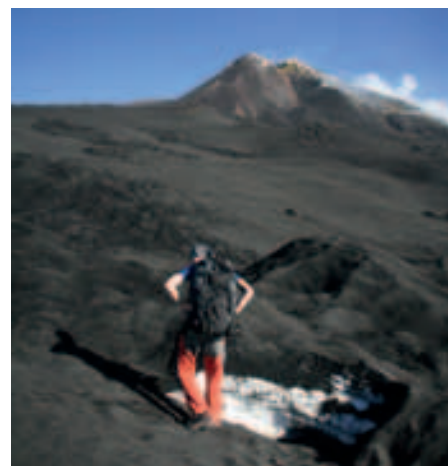
Nocou prichádzame na špičku „čižmy“ – k Mesinskému prielavu. Sicília na druhej strane sa nám slubne prihovára tisíckami svetiel. Ďalšie žiaria na oblohe. A kdesi medzi nimi tušíme náš cieľ... Spíme ešte na pevnine, pár metrov od mora v ktorom si ráno doprajeme rozcvičku. More je tu číre a priam horúce. Pozorovať hektiku panujúcu v prístave je zážitkom, len keby sme nemuseli riešiť kopolu rébusov – kde kúpiť lístky na trajekt, ako sa nalodiť, o kolkej odchádzame...? Domácim ochota nechýba, potvrdzuje sa však talianska neznalosť jazykov. Ani sympatický študent univerzity z Mesiny nemá v zásobe žiadne netalianske slovíčka.

Tušenie

Pod Etnu sa dostávame popoludní. Do výšky 1900m je možné prísť autom. Ešte podvečer vybiehame pod hornú stanicu lanovky vo výške 2500m, aby sme sa aspoň zahľadeli do miest, kde v oblakoch tušíme hlavný vrchol. Zahrm-

K vrcholu

Odspodu vyzerá celkom nevinné...

nie nám pripomína zásadu, že na hory sa chodí ráno. Prehliadame si aspoň nižšie položené menšie krátery, ktorých je tu viacero. Cestou do kempu v Nicolosi, ležiaceho uprostred gaštanových lesov, vidíme strechy domov trčiace zo starších lávových polí. Etna je stále živá sopka... Dúfame, že nám Vulkán bude naklonený.

Etna (3323 m n.m.)

Ráno balíme stan ešte po tme. Nikde ani duše a keď sa rozvidní, tak ani obláčka! Hornú stanicu lanovky máme za sebou už o siedmej. Ďalej vedú serpentíny po ktorých turistov vyvážajú terénne autá. Teraz je tu celkom pusto, všade vládne mesačná šed'. Vegetácie tu niet. Kráčame buď po sopečnom popole alebo po stuhnutej láve. Výnimočne pôsobivá jednotvárnosť! Zdá sa, že kráterový kužeľ pred nami bude už ten pravý. Zakaždým je to omyl, po chvíli sa ukáže ďalší, vyšší. Lávová „zväžnica“ končí vo výške 2900m. Tu je natiiahnuté lano. Náš bedker píše: „.... bolo by značne neuvážene, ak by ste pokračovali ďalej. Výbuchy plynov a roztavená hornina sú tu úplne

„Povinná“ fotografia cestou k Etnu

bežným javom“. Uistení správcom kempu, ktorý po večernej obhliadke našej výstroje nepovažoval úmysel vystúpiť až na vrchol za nereálny, lano bez slov prekračujeme. Ako však ďalej? Niet tu ani stopy! Vstupujeme na asi meter vysoké stuhnuté lávové pole. Dá sa po ňom napredovať len veľmi pomaly, na ostrosť jeho hrán rýchlo doplácajú nielen vibrámy, ale aj ruky a kolená. Za lávovou vidíme strmý úsek z hladkého popola. Naša radosť je predčasná – tu sa síce niet na čom dorezať, no v sypkom popole sa ide ešte ťažšie. Navyše každý krok hrozí zosunutím sa po svahu. Zisťujeme, že lávové balvany ani sopečný popol nie je to najhoršie. S pribúdajúcou výškou vyrážajú zo zeme čoraz častejšie dusivé sírne výpary. Snažíme sa ich obchádzať po vetre, lenže v tomto teréne nemôžeme postupovať kadiaľ by sme si priali. V šedej láve pribúda červený tuf. A to čo

sme považovali zospodu za sneh je vyzrážaná síra. Na dotyk teplá! No pár metrov od nej skutočný sneh prísypáný popolom. Bizarný svet! Čo bude hore? Vrcholová hrana je čoraz bližšie....

Doživotne

Posledné strmé kroky a náš štvorhodinový výstup sa nekompromisne končí. Stojíme v údive. Pod nami je obrovský kráter, ktorého priemer odhadujeme na jeden – možno až dva kilometre. Len decimetre nás delia od stien padajúcich do bezodnej hĺbky. Všade pod nami, na členitých stenách kráteru, na jeho opačnej strane i celkom pod našimi nohami vyrážajú zo zeme stovky gejzírov dusivého dymu. Vzduch je plný sírneho zápachu. Až teraz si uvedomujeme, aké máme šťastie: vietor veje tak, že výpary po dosiahnutí okraja kráteru sa odvalujú smerom od nás. Dokonca na niekoľko chvíľ nám kráter odhalí aj svoje rozoklané dno. Neskutočné! Zdá sa, že je hlboký stovky metrov! Zem je horúca! Zápasíme medzi túžbou sledovať úchvatné divadlo a nutkaním rýchlo opustiť toto absurdné miesto. Vydržíme asi 15 minút. Spomienky na tieto minúty nás budú sprevádzať už do konca života. Ak existuje pekle, tak jeden z jeho vchodov musí byť na Etna! Všetko je umocnené tým, že počas výstupu i zostupu sme tu boli jedinými turistami. Prvých stretáme až po návrate za hraničné lano. Vyziešli ich k nemu terénne vozidlá. Sprievodcovia ich odtiaľto posielajú na okružnú cestu po jednom z menších studených kráterov. Nie je to zle vymyslené, zospodu to vypadá tak, ako keby to bol hlavný vrchol. Tisíceky návštevníkov Etny túto v skutočnosti vlastne nespoznávajú. Ďakujeme ti Vulkán, že si našu zvedavosť nepotreštal.

Vila Axela Muntheho

Cestou späť navštevujeme večerný Neapol. Pôsobí ponuro. Zlé cesty, chaotická doprava. Policajšta v centre zaujíma jedine to, ako sa dostať k nášmu parkovaciemu lístku, ktorý vzápätí bez skrývania predáva ďalšiemu klientovi. Oveľa krajšia je ranná cesta do Sorenta, kde sadáme na loď smerujúcu na Capri. Naším cieľom je vila švédskeho humanistu, lekára a spisovateľa Axela Muntheho. Pozná ju už dávno, hoci som tu nikdy doteraz nebol. Odohráva sa tu Muntheho kultový autobiografický román *Knihy o San Michaela*. Nádherný román!

Na vrchole

Oblak, či dym?

Pohľad z Monte Solaro (589 m n.m.), najvyššej hory ostrova, vhodne rozostruje nepochybnú pýchu tohto letného strediska svetovej smotánky a umožňuje vnímať celkovú krásu kraja. Munthe, ale aj sám rímsky cisár Tibérius, ktorý kedysi Rím vymenil za Capri, si vedeli vybrať!

Pompeje

Sú krajšie ako som myslel. Sopečný popol Vezevu zakonzervoval toto mesto v jednom v okamihu. Skamenené mŕtvolvy majú aj po takmer dvetisíc rokoch v tvárach grímasu hrôzy. Väčšina si chráni ústa a tvár. Na námestiach, chrámoch, uliciach, obchodoch i dielnach Pompeí sme strávili celý deň. S úsmevom zisťujeme, že ani staroveká demokracia nebola od tej našej veľmi odlišná: Väčšina obyvateľstva bývala v malých kamerlíkoch, krásne vily boli určené pre tých „rovnejších“. Veľa sa nezmenilo ani v malom bordelíku vyzdobenom erotickými freskami. Tlačnica tam vraj bývala kedysi a bola tam aj teraz, hoci len tá turistická. Pokúsili sme sa vyjsť aj na Vezev (1281 m n.m.). Samotný vrchol je však oplotený a po 17. hodine zavretý. Nemožno byť všade...

Peklo

Dym!

Dobrý tip

Cestou domov sa zastavujeme v Ríme. Práve tu sme objavili najlepší kemp nášho talianskeho okruhu. Obvykle sme za tri osoby, auto a stan platili za noc okolo 30 €, tu v peknom prírodnom areáli, vzdialenom od centra len niekoľko minút cesty vlakom, to vyšlo na 50 €, ale čistota, vybavenie a útulnosť kempu je na výnimočnej úrovni. Ak chcete športovým spôsobom spoznávať hod-

Pompeje

noty Večného mesta rozhodne si poznačte: Camping Flaminio na Via Flaminia Nuova, neďaleko železničnej zastávky Due Ponti.

Dnes sa v spomienkach ešte častejšie ako na Etnu vraciam na Capri. Nie kvôli kráse samotného ostrova, ale do Muntheho vily. Belostné átrium, terasa vysoko nad azúrovým morom, bujná záhrada, decentné interiéry, to všetko môže slúžiť ako učebňa estetiky. Ani to však nie je hlavným dôvodom mojich návratov. Tie spočívajú v samotnej knihe Axela Muntheho, ktorú mala veľmi rada moja matka. Zvykla mi z nej pripomínať vetu pri ktorej ľahko naskakujú zimomriavky, no ktorá sa v živote praktizuje oveľa ťažšie. Pravdepodobne však ukrýva jeho podstatu. „Čo si ponecháte, to strátite, no čo darujete, to bude vaše navždy“.

UČITEĽ PRVÁČIKOV, HUDOBNÍK „YULO“, LESNÝ PEDAGÓG I LESNIČIAR

Šéfredaktor

Pohľad na desaťročnú históriu nášho podniku je ako pohľad do siení veľkej galérie. Nájdeme v nich monumentálne plátna, bežné oleje i množstvo drobných kresieb. Asi už nie je v žiadnych silách celou touto galériou dôsledne prejsť, lebo tých obrazov je veľmi, veľmi veľa. Navyše niektoré sú už zvesené a uložené do depozitu. A niektoré možno aj nenávratne zničené. Existuje vôbec spôsob, ako si diela, na ktorých je zaznamenané to podstatné i menej dôležité zo života nášho podniku, pomerne presne pripomenúť? Existuje! A celkom jednoduchý! Prelistujte si stránky podnikového časopisu LESNÍK, ktorý – aká náhoda! – tiež oslavuje svoje prvé decénium. Časopis, ktorý bol (takmer) pri všetkom, čo hýbalo podnikom. Dobrý dôvod k tomu, aby sme v najstaršej rubrike nášho časopisu privítali kolegu, ktorý výrazne ovplyvnil jeho dnešnú tvár. Peter GOGOLA (1967).

Lesný pedagóg

Najprv si asi vyjasníme základnú otázku s mierne provokačným podtónom – ako môže nelesník viesť LESNÍKa?

Bol to výsledok mnohých náhod. Alebo žeby to neboli všetko náhody...? Posúď. Po smutnej rodinnej udalosti som bol tri roky s dvojčkami na „otcovskej“ dovolenke. Hoci mi pomáhali rodičia, ekonomicky ma to postupne zmožilo, a tak som si privyrábal občasným moderovaním v televízii, v rozhlase, na plesoch. Ako celkom úspešný účastník rétorických a recitačných súťaží som sa s tým dokázal popasovať. V roku 2003 som sa Skalke zoznámil s jednou lyžiarkou, ktorá mala podobný osud ako ja a práve tá mi po čase zavolała: „Do Bystrice nastupuje za riaditeľa môj spolužiak Karol Vinš a hľadá si hovorcu. Myslím, že by si sa na to hodil, dala som mu tvoje číslo, považuj...“ Nemal som čo stratiť a tak som sa ohlásil. Spomínam si ako pána Vinša pobavila moja trocha „uletená“ vizitka, no potom sme strávili takmer dve hodiny rozhovorom o všetkom možnom. Vyskúšal ma a po troch mesiacoch mi ponúkol riadnu zmluvu na hovorcu podniku. Rád som to prijal, oproti učiteľovaniu som si výrazne prílepišil, no to, že medzi moje povinnosti bude patriť aj vedenie redakčnej rady časopisu som sa dozvedel až hodne neskôr.

Nezľakol si sa toho trochu – bez novinárskych základov?

Pochádzam z vojenskej rodiny a výchovu som absolvoval veľmi ráznu. Otec neuznával

slovné spojenie „nedá sa“. Ale báť som sa toho vari celkom nemusel, so slovom ako s pracovným nástrojom som istú skúsenosť mal. Veľmi mi pomohlo množstvo prečítaných kníh a najmä roky strávené za školskou katedrou...

...ak sa nemýlim bol si učiteľom na prvom stupni základnej školy, nezdá sa mi, že by si práve tam človek vybrúsil rétoriku a štylistiku...

Tak, to si celkom neodhadol. Vystupovanie, najmä pred najmenšími deťmi, je obrovskou školou jasného, primeraného a pohotového vyjadrovania sa. Čo by si napríklad odpovedal sedemročnému dievčatku, ktoré sa ťa spýta, čo je to znásilnenie?

No...asi by som čosi zahabkal. A... čo si jej odpovedal ty?

Že je to to, keď ti niekto robí niečo, čo sa ti nepáči. Ale nechcel si sa so mnou rozprávať o podnikovom časopise?

Chcel, no myslím si, že čitatelia si pri jeho výročí zaslúžia vedieť aj o tebe čosi viac. Napri-

Trubač – s kolegyňou Luckou

klad to, že veľkú časť tvojho života vyplňuje hudba...

To je výsledok matkinho nadšeného vzťahu ku klavíru. Aj som ho poctivo, hoci vôbec nie vždy s nadšením, absolvoval. Na získanie celoživotného vzťahu k hudbe to bohato stačilo. Veľmi užitočné, priam osudové bolo moje stretnutie s učiteľom hry na klavír, pánom

S rodinou

Seduchom, ktorý bol mimoriadne prísny. Vtíkol do mňa jedno – cesta k úspechu vedie jedine cez tvrdú drinu. Začiatky skutočnej radosťi z hudby sa mi spájajú až so strednou školou, kde sme si založili skupinu Cukor. Tam ma spoluhráči presvedčili, že klavír sa v kapele neuplatní, že nám treba bubeníka. A tak mi ten bubon ostal dodnes. Na vysokej škole sme založili VZNCH (Voľné Združenie Nezáväzného Charakteru) a táto rocková kapela, kde mám prezývku „Yulo“, stále funguje. Hráme si v nej pre radosť už 22 rokov a sme radi, keď našu radosť cítia aj poslucháči. Hudba mi pomohla už v nejednej ťažkej chvíli a sprevádza celý môj doterajší život. A keby len sprevádzala, ona mi do života občas aj poriadne vstúpi! S prvou manželkou som sa zoznámil v zbere Collegium Cantus, kde sme obidvaja spievali, s druhou tak, že som sa na koncerte posadil vedľa nej. Náhody...?

Nemyslím. Náhodou nebude určite ani to, že sa tvoj hudobný talent uplatnil aj v našom podniku...

Aha, máš asi na mysli moje pokusy o hru na lesnicu a lovecký roh. Pustil som sa do toho len z prozaického dôvodu. V podniku sa často uskutočňujú drobné spoločenské podujatia, ktorým dá hlas lesnice dôstojný rámec, no volať kvôli minútke či dvom profesionálnych trubačov, by bolo luxusom. A tak som to skúsil. Veľa mi pomohla kolegyňa Lucika Hanková, ktorá ma naučila základy hry, Milan Longauer, ktorý mi požičal lesnicu a Eňo Hatiar (špičkový slovenský lesníčiar z L. Hrádku – pozn. red.), ktorý prebudil môj záujem o poľovnícku hudbu. Ale slovo talent by som v tejto súvislosti nepoužil. Aj pri lesnici sa však potvrdilo, že hudba má zázračnú schopnosť spájať ľudí rôznych profesií, stačí ak „vysielajú na rovnakých vlnách“. Vždy budem mame vďačný za neobľomnosť s ktorou ma nútila sadať ku klavíru. Dnes je pre mňa najväčšou odmenou to, že moje hudobné aktivity prirodzene inšpirujú mojich troch synov.

Svoju pôvodnú pedagogickú profesiu si v podniku zmysluplne spojil s lesníctvom v oblasti lesnej pedagogiky...

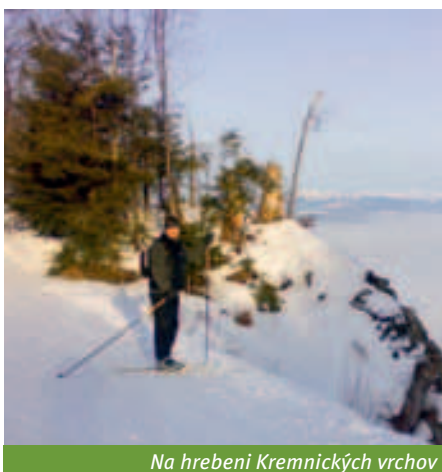
To sú práve tie náhody. Asi som z tohto pohľadu prišiel do lesov naozaj v správnu chvíľu. V roku 2003 bol výraz „lesná pedagogika“ takmer neznámy. Bola to pre mňa zaujímavá výzva spojiť svoje učiteľské skúsenosti s lesníctvom. Určite mi desať školských rokov pomohlo, no lesná pedagogika bola aj pre mňa obrovskou školou. Spoznal som množstvo výborných kolegov, ktorí dali tejto aktivite punc ozajstného poslania. Utvrdil som sa v tom, že to má zmysel, pretože umožníť deťom spoznávať les pomocou zážitkov a prostredníctvom lesníkov je to najlepšie, čo pre budúcnosť lesa i lesníckej profesie môžeme urobiť.

Hovoríš už ako ozajstný lesník...

To nie, nikdy som sa neprezentoval ako vštudovaný lesník, hoci netajím, že lesnícka uniforma mi už stihla prirásť k srdcu. Aj preto som sa v tomto roku prihlásil na diaľkové lesnícke stredoškolské štúdium. Neviem, či to ešte bude mať pre moju budúcnosť praktický význam, no mal som pocit, že by to z pohľadu práce lesného pedagóga i vedenia podnikového lesníckeho časopisu neboli zbytočne strávené dovolenky...

Bubeník Yulo v zajatí rytmu

Na hrebeni Kremnických vrchov

Časopis LESNÍK má desať rokov, z toho šesť ho vieš ty. Čo tieto roky pre teba znamenajú?

Veľkú životnú skúsenosť a ešte väčšiu vďačnosť za to, že mi aj táto práca dovolila spoznať mnohých zaujímavých ľudí. Práve vďaka nim dnes časopis vypadá úplne inak ako pred rokmi. Je to dôsledok toho, že ho prestal robiť formálne úzky okruh ľudí a stal sa postupne živým vnútropodnikovým publikačným fórom. Svoju úlohu som nevnímal ako povinnosť niečo riadiť, či niekoho viesť, ale v nápadoch a v spoločnej inšpirácii kolektívu tvorcov. Úprimne musím konštatovať, že sme pri tom vždy požívali značnú slobodu, ani jedno vedenie podniku nám do tvorby časopisu násilne nezasahovalo a myslím, že sme sa za to odmeňovali kvalitným mesačníkom. Chceli sme vždy ukázať lesníka a jeho prácu v pravdivom svetle. Hľadali sme prirodzené vzory a nevyhýbali sme sa ani citlivým témam. Ohlasy nám prichádzali nielen z radov vlastných zamestnancov, ale aj od externých čitateľov. LESNÍKA čítajú v Národnej rade SR, na školách, v drevárskych firmách, v štátnej správe a naozaj ma poteší, ak niekto z vonku zavolá, že kde si možno LESNÍKA objednať. Absolvovali sme doposiaľ dve výrazné grafické zmeny, zakaždým si treba na ne zvyknúť, no vždy viedli k novej kvalite. Cítim potrebu menovite poďakovať nebohému riaditeľovi Djubekovi, ktorý bol po rokoch nášho sna-

ženia tým, kto presadil, aby sa časopis tlačil v náklade, ktorý umožňuje jeho distribúciu každému zamestnancovi. Naplnilo sa to, čo nám potvrdzovali prieskumy – že časopis je druhým najvyužívanejším vnútropodnikovým komunikačným nástrojom, hneď po pracovných poradách. Myslím, že v prípade územne najväčšieho podniku, ktorého zamestnanci pracujú vo všetkých kútoch Slovenska, má práve toto nenahraditeľný význam.

Neodkážez ničeo týmto zamestnancom, našim čitateľom?

Chcem im úprimne povedať, že časopis nerobíme kvôli tomu, že to máme v pracovných náplniach, ale s láskou k lesu a s úctou ku každému lesníkovi a jeho práci. Ďakujem všetkým, ktorí berú každý mesiac náš časopis do rúk, osobitne tým, ktorí nám dajú aj vedieť, čo ich v ňom zaujalo. A najväčšiu vďaka chcem tľmočiť tým, ktorí nemajú problém vyjadriť aj svoj názor. To robí podnikový časopis naozaj podnikovým.

Asi nikoho, kto Petra Gogolu pozná, neprekvapí tvrdenie, že je to neobvykle pohotovú a pohodový človek, ktorý býva v spoločnosti vždy vítaný. Existuje však aj iný Peter Gogola, ktoré možno tak dobre nepoznáte. Napríklad Peter, ktorý sedí aj vtedy, keď už v práci nie je nikto, dlho do noci nad novým LESNÍKOM, aby bol tento včas vonku. Peter, ktorý má na každú kolegiálnu požiadavku vždy len jednu odpoveď: „Jasné, považuj za vybavené, musíme si predsa pomáhať!“ Peter, ktorý sa spolu s ostatnými lesnými pedagógmi vracia z detskej onkológie, vďaka, koľko radosťi tam aspoň na chvíľu zanechali a koľko smútku si odniesli so sebou. Peter, ktorý v pracovnej skupine tvorcov bulletínu nielen srší nápady, ale tieto donáša na najbližšie zasadnutie už zrealizované. Peter, ktorý vie, že slová pochvaly sú účinné nielen v škole...

A to je o šéfredaktorovi LESNÍKA skoro všetko. Ostáva doložiť už iba jedno: Peter Gogola má aj srdce. Ale to vlastne už viete.

JÁN MIČOVSKÝ

Lesná pedagogika na Slovensku znamená za posledných päť rokov nebývalý rozmach. Výsledky, dosiahnuté na tomto poli by nás mohli „učičkáť“ v pocite sebauspokojenia. Najlepší spôsob, ako „nezaspať na vavrínoch“, je navštíviť kolegov v okolitých krajinách a nechať sa inšpirovať ich výsledkami. O tom, že sa ešte máme čo učiť, píše vo svojej fotoreportáži zo zahraničnej pracovnej cesty priekopník a neúnavný propagátor lesnej pedagogiky Igor Vizslai z OZ Revúca.

6. ČASŤ RUKOVÄŤ LESNÉHO PEDAGÓGA

Inšpirácia zo zahraničia

Poľsko: navštívené subjekty – Ostrodek „Lesnik“, Ustroń-Jaszowiec; Pszczyńskie żubry, Kobior; Nadleśnictwo Katowice; Stodola edukacyjna, Nadleśnictwo Brynek; Tatranski park narodowy, Zakopane. Lesná pedagogika je v podstate doplnkové učenie ku školským osnovám, pričom na to využívajú veľké množstvo preparátov, zbierok, rôznych pomôcok. Verejnosť, ale hlavne deti si môžu vypočuť príbehy, chytiť zvieratá, srsť, drevené pomôcky, vidieť vtáky a zároveň počuť ich spev. Zatiaľ to zabezpečujú hlavne štátne lesy a budujú sieť centier s pre nás nevidaným materiálnym a technickým vybavením. Prepojenie mikroskopu s dataprojektorom v prednáškovej učebni je u nás zatiaľ len science-fiction.

Česko: navštívené subjekty – Lesná škola Jezírko, Bílovice; ekocentrum Sluňákov, Olomouc; SLŠ Hranice na Moravě; Lesná škola Ostrava. Existujú dva smery zamerané na oboznamovanie verejnosti s prírodou. Jednak v našom ponímaní lesná pedagogika zážitkovým učením, druhý a ďaleko agresívnejší smer je environmentálne vzdelávanie, ktoré berie les ako súčasť prírody a je prezentovaný nelesníkmi a tak to niekedy aj vyzerá. Ich envirocentrá sú však budované na vysokej technickej a materiálnej úrovni. Diorámy, preparáty, zbierky, pracovné listy... Všetko sa používa v praxi.

Maďarsko: navštívené subjekty – Erdeiiskola Balaton, Monostorpáti; Erdeiiskola Oktatoközpont, Ravaszd; Pelikán Ház Erdei Iskola, Seregélyes; Ipoly Erdő, Kemence. Budovanie „lesných škôl – erdeiiskola“ je poňaté zo široka. Pre nás by to boli skôr školy v prírode. Tam však aj ďaleko od lesa, ale pokiaľ sa tam v programe aspoň spomenie les, je to lesná pedagogika. Materiálne vybavenie je výborné, zázemie vybudované, množstvo pomôcok, skôr je to však envirovýchova ako zážitkové učenie. Existuje aj erdeiiskola priamo na štátnych lesoch, ale to je skôr výnimka.

IGOR VISZLAI, OZ REVÚCA

Rakúsko: navštívené subjekty – Federálne ministerstvo poľnohospodárstva, lesníctva, environmentálneho a vodného manažmentu, Viedeň; Waldschule Ottakring, Viedeň; Lesnícka škola Bruck/Mur; Werkstatt Natur, Marz. Pre praktických lesných pedagógov je to asi najbližší príklad, kde sme si niektoré veci mohli aj osobne skúsiť. Inštitucionálne sú však omnoho ďalej. Od zastrešenia na ministerstve cez štúdium na lesníckej škole až po finančné zabezpečenie aj cez eurofondy. Lesnej pedagogike sa venujú lesníci i poľovníci a dokonca sú schopní s preparátmi, pracovnými pomôckami a praktickými ukázkami vycestovať aj za záujemcami pomocou mobilnej učebne.

FÓRUM

Evropský poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
Slovenská inovácia do vidieckych oblastí

Spolufinancované EÚ

Národné lesnícke centrum – Ústav lesníckeho poradenstva a vzdelávania Zvolen zorganizovalo v rámci projektu „Seminár a študijná informačná návšteva lesníckych subjektov – prvovýrobcov v susedných štátoch EÚ“ dve poznávacie cesty.

15 lesných pedagógov malo možnosť navštíviť 17 lesníckych inštitúcií a centier pre environmentálnu výchovu v Českej republike a Poľsku a v Rakúsku a Maďarsku. Projekt je financovaný z Programu rozvoja vidieka 2007 – 2013, v rámci opatrenia 1.6. Odborné vzdelávanie a informačné aktivity.

Cieľom študijných ciest bolo umožniť poznávať systém fungovania a organizovania aktivít environmentálnej výchovy v susedných štátoch, nadviazať spoluprácu a vymeniť si skúsenosti v oblasti lesnej pedagogiky a práce s verejnosťou v lesníctve.

Hodnotiť cestu z pohľadu organizačného garanta projektu môže NLC – ÚLPV Zvolen pozitívne, pretože zaujímavých informácií a poznatkov od kolegov zo susedných krajín bolo veľmi veľa. V rámci návštev jednotlivých krajín sme mali možnosť prezentovať aj naše najúspešnejšie aktivity, ktoré sa stretli s veľmi pozitívnym ohlasom zo strany hostiteľov.

Z pohľadu lesného pedagóga bola cesta inšpiratívnym a motivačným nástrojom, ktorý podnecuje vyskúšať prístupné aktivity a nápady v našej praxi.

Aj keď sa cesty mohlo zúčastniť len niekoľko lesných pedagógov, výstupy projektu umožnia prezentovať poznané informácie aj pre celú „rodinu“ lesných pedagógov.

Vo februári bude spracovaný krátky film s reportážami z jednotlivých navštívených krajín a centier, a taktiež bude v roku 2010 spracovaná informačná brožúra s odporúčaniami a získanými poznatkami pre odbornú prax. Výstupy projektu budete môcť nájsť na webovej stránke www.lesnapedagogika.sk.

ING. ANDREA MELCEROVÁ
NÁRODNÉ LESNÍCKE CENTRUM – ÚSTAV LESNÍCKEHO PORADENSTVA
A VZDELÁVANIA ZVOLEN

Na tohtoročnom veľtrhu DREVO+LES v Nitre získal Odštepňový závod (OZ) Semenoles š.p. LESY SR ďalšie čestné uznanie. Tentoraz to však nebolo za pôsobivé aranžmány okrasných a úžitkových drevín, či šľachtiteľské umenie našich kolegov. Odborná porota ocenila v kategórii Lesné hospodárstvo zaujímavý, netradičný a veľmi výhodný projekt, nazvaný „Využitie vedľajších produktov lúštenia“. O čo vlastne ide?

Odpad, ktorý lieči

Mulč – šupiny jedle bielej po destilácii (vľavo) a šupiny jedle po vytriedení semena.

Jedľa biela, ktorá z celkovej porastovej plochy Lesov SR zaberá 29 tisíc hektárov, tvorí významnú časť ihličnatých lesov na Slovensku. Pre potreby nášho podniku, ale aj pre iné neštatné subjekty, sa ročne vyexpeduje cca 2,1 miliónov výsadby schopných sadeníc tejto dreviny. Pre ich dopestovanie sa z kvalitných porastov na OZ Semenoles vyľúšti 21 000 kg semennej suroviny jedle bielej. Po špecifickom oddelení čistého jedľového semena zostáva pomerne veľká časť odpadovej suroviny (plodolisty, krídelká semien, stržej šišky a pod.), ktorá z celkovej váhy pôvodného semena zaberá 89-90%. Tento odpad ešte donedávna nemal žiadne využitie a zväčša sa spaľoval.

Pokrok sa však nezastavil a dnes sa z pôvodne odpadovej suroviny získavajú destiláciou silice a éterické oleje, ktoré si vďaka via-

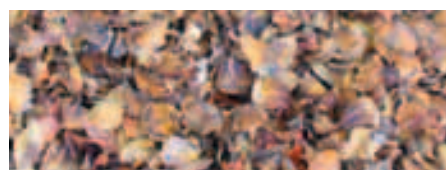

Šišky jedle bielej.

cerým blahodarným liečiteľským účinkom našli svoje miesto aj vo farmaceutickom priemysle. Zistilo sa totiž, že tinktúra z jedľovej silice podporuje napr. antibakteriálnu, antimykotickú a antivírusovú liečbu, má antiseptický účinok a uľahčuje vykašliavanie, používa sa pri inhalácii v prípade ochorení horných

Exteriérový aranžmán zo šišiek a šupín, ktorým sa prezentoval OZ Semenoles na výstave Drevo+Les 2009.

Detail odpadu zo šupín jedle bielej po vytriedení semena.

dýchacích ciest a tiež sa využíva pri liečbe reumatizmu, zmierňuje zápalové stavy rôzneho druhu a zvyšuje odolnosť organizmu.

Okrem toho sa z odpadu lúštenia jedle bielej dá destiláciou získať aj sterilný mulčovací materiál, ktorý je ojedinelým a pritom mimoriadne estetickým materiálom nielen pri vegetačných úpravách, ale aj pri ošetrovaní zelene.

Je skutočne chvályhodné, že v období, keď je zelené bohatstvo Slovenska čoraz viac sužované nielen biologickými, ale aj abiotickými škodlivými činiteľmi, vnímajú naši lesníci 100%-né využitie drevnej hmoty ako základné východisko národného programu lesného hospodárstva. Práve takto vnímaný, spoločensky i politicky podporený národný program má šancu stať odrazovým mostíkom pre lepšiu perspektívu lesov a lesníctva v budúcnosti.

SPRACOVALA ANITA FÁKOVÁ.

LESNÍK, KTORÝ SI PODÁVA RUKY S BEZDOMOVCOM I S KRÁĽOVNOU

Prvý pán na podniku

Jedným z aktérov novembrových zmien vo vtedajšom podniku Východoslovenské lesy, štátny podnik Košice, bol aj tento lesník. Pamätám si ho ako spolužiaka z fakulty, ktorý nebýval prístupný ani len drobným študentským lotrovinám. „Ja podvádzať nebudem“ hovorieval trocha nazlostene, keď sme ho nahovárali na niečo mierne únikové. „Odpajcovať“ program, namiesto jeho poctivého výpočtu bolo u neho nemysliteľné. A to napriek tomu, že sme to od chceli vo „vyššom záujme“, rozumej – aby sme sa čím skôr dostali do lesa. Pretože obuť vibrámy, či bežky, to bol vždy ochotný. Na košickom podniku pracoval po absolvovaní štúdií ako racionalizátor a tam ho zastihol aj 17. november. Zaujímalo ma, či si schopnosť hrať vždy fér dokázal udržať. Pretože dnes je to jeden zo známych komunálnych politikov. Košický primátor František Knapík.

Pán primátor, podme k veci – dá sa zostať vo vrcholovej politike slušným?

Určite dá. Média radi navodzujú dojem, že „tam hore“ sú len samí zlí. Pravda je však taká, že je ich tam práve toľko ako všade inde. Určite to nie je uspokojivé, ľudia na viditeľných pozíciách by mali byť vzorom slušnosti. Myslím, že existuje spôsob ako to postupne meniť k lepšiemu. Ja pristupujem ku každému partnerovi slušne, s úprimným očakávaním, že bude konať rovnako. A to aj vtedy, ak je moje očakávanie – povedzme – trocha naivné. Skúsenosť mi hovorí, že práve takýto postup zvykne partnera trochu zaskočiť a začne sa správať v danej veci korektnejšie, ako možno sám pôvodne chcel. Slušnosť za slušnosť. Osobný príklad je viac, ako veľkouste vyhlásenia. Je to reálna cesta, ako meniť svoje okolie a tým postupne aj morálku spoločnosti. Dokonca si myslím, že je to jediná účinná cesta. Hoci uznávam, že trocha dlhá...

Vráťme sa 20 rokov späť. Z radového zamestnanca sa odrazu stáva predstaviteľ revolúcie...

No rozhodne to nebolo odrazu a určite som nebol sám. Myslím, že sa treba vrátiť ešte pred

17. november. Na košickom podniku sme už pomerne dlho viacerí kolegovia otvorene diskutovali o dobe i o tom, čo sa nám na nej nepáči. Patrili tam napríklad Fero Gábor, Eugen Maťaš, Karol Prašovský, všetko neustraníci. Zásluhu na tom mal aj šéf nášho odboru, inžinier Bradovka, ktorý síce bol straník, no mal schopnosť rešpektovať názorové rozdiely. Preto nás novembrové udalosti nezaskočili, mali sme svoje názorové postoje a prejavili sme ich.

Bud', prosím, konkrétnejší.

Začalo to generálnym štrajkom, pred ktorým došlo k prvej otvorenej diskusii. Zúčastnili sa jej všetci i vedenie podniku. To odporučilo aby sa išlo do štrajku na priepustky. Vtedy sa začala formovať skupina, ktorá chcela dôslednejšie zmeny ako vedenie, ktoré taktizovalo a snažila sa preto osloviť aj nerozhodných. Hľadal sa jej predstaviteľ, padlo viacero mien, moje bolo len jedno nich. Usporiadali sme podpisovú akciu s hárkami, medzi 300 kolegami sme získali 180 podpisov. Niektorí ich však potom odvolali, že sa pomýlili... Udalosti sa však už dostali do pohybu. Nebolo nám veru všetko jedno, keď sme sa nahlasovali u sekretárky podnikového riaditeľa, že chceme viesť dialóg. Vtedajší podnikový riaditeľ inžinier Žiga bol pracovitý ambiciózný človek, mal celkom otvorené názory, no ako príliš upnutý na KSČ nebol pripravený na zmenu. Na tú dobu mi ostala jedna celkom zaujímavá drobná spomienka..

Aká?

Keď som sa po roku pozeral na zoznam návštev, ktoré boli v deň prvého rokovania u podnikového riaditeľa zapísané na sekretariáte, musel som sa usmiať – všetky mená predo mnou i za mnou boli uvedené ako súdruh, súdružka, len pri mojom bolo napísané – pán! Podstata však bola samozrejme nebola v zmene oslovovania. Bolo potrebné vydiskutovať naozaj veľa vecí, ktoré ťažili podnik i spoločnosť. Som dodnes hrdý na to, že sa nám v tých hektických časoch darilo diskusiu viesť slušne a tým aj dopĺňam svoju odpoveď na tvoju prvú otázku. Boli tam síce aj ra-

dikálnejšie postoje niektorých kolegov, ale krikom by sa nič nevyriešilo. To, že sme dokázali kultivovaným spôsobom previesť podnik do nových demokratických pomerov sa potom niektorým nepozdávalo, ale bolo to určite správne. Hoci všade to nedokázali.

Po hektických časoch odchádza staré vedenie, prichádza doba viacerých výmen na poste podnikového riaditeľa, no napokon odchádzaš aj ty sám...

Asi sa tomu nedalo vyhnúť, nebol som kariérista, no veci postupne dozrievali. Keď ma oslovili s možnosťou kandidovať za starostu mestskej časti Košická Nová Ves, povedal som si, skúsím to, veď vždy je čas vrátiť sa k poctivej lesníckej robote. No ten čas, hoci už uplynulo 13 rokov, ešte akosi neprišiel. Stal som sa najprv komunálnym poslancom, potom starostom mestskej časti, po rokoch námestníkom primátora mesta a teraz som už štvrtý rok primátorom. Je to veľká osobná zmena, ale to podstatné azda ostáva, lebo človek musí ostať sám sebou, nech ho už to v živote zaveje kamkoľvek.

A podarilo sa ti zostať samým sebou?

Nech súdia iní, ja som presvedčený, že áno. Môj život sa samozrejme na ten relatívne pokojný lesnícky už veľmi nepodobá. Pracujem prakticky od 7,00 do 22,00 h, pričom sa počas dňa udeje množstvo udalostí, často dosť rozdielných. Ráno niekedy ešte diskutujem na ulici s bezdomovcami a večer mám česť podať ruku prezidentom, kráľovňám, či iným osobnostiam sveta. Ale mám možnosť aj do lesníctva predsa len častejšie nazrieť, veď Košice spravujú jedny z najväčších mestských lesov v Európe. Som veľmi rád, že nám podarilo normalizovať finančnú situáciu mesta, ktorá priamo ohrozovala aj jeho lesný majetok. V časoch, keď primátoroval lesník by mi niečo iné neodpustili nielen občania, ale ani vlastné svedomie.

Máš však vôbec ešte čas na takú celkom obyčajnú túru do lesa?

Žiaľ! Nie, času, ktorý by som potreboval k trocha zdravšiemu životnému štýlu, takmer niet. Ale aspoň symbolicky som neďávno zabehol košický polmaratón a aj na Gerlach ešte vyjdem bez problémov. Najčastejšie však úchytkom relaxujem na bicykli. Kontakt s našim krásnym mestom a jeho okolím je asi z tohto dopravného prostriedku najefektívnejší.

Priznám sa, že sa lesný inžinier František Knapík za tie roky trochu zmenil. Už to nie je ten chlapík s ktorým som kedysi neuveriteľne zablúdil na Poľane, či nocou schádzal za Klenovského Vepra. Viaceré jeho odpovede boli učesanejšie, ako by som si to pre tento rozhovor želal. Darmo je, vysoká politika naučí používať diplomatickejší slovník. Ale dôležitejšie je niečo iné. Fero ostal slušným človekom, ktorého vysoká funkcia nemohla zmeniť, no ktorá ho našťastie nezdolala. Vidím v tom nádej, že charakterných ľudí môže byť aj na tých najvyšších miestach riadenia spoločnosti oveľa viac. A verím, že práve vďaka takýmto Ferom Knapíkom raz aj bude.

JÁN MIČOVSKÝ

Júlia Zacharovská

ŠIBALSTVO V OČIACH JEJ ZOSTALO

Štíhla, krátkovlasá bruneta v najlepších rokoch, s večným úsmevom na perách a ohníčkami šibalstva v očiach. Kto sa do tých očí zadíva, vidí usmiatu dievčinu, neposednú, hravú, zvedavú a pripravenú kedykoľvek sa zvonivo rozsmiať. Spoznali ste ju?

Je to JULKA ZACHAROVSKÁ (53) – sympatické žieňa, ktoré si pri štátnych Lesoch odrobilo 34 rokov. Posledných päť na Odbore financií a cien na Generálnom riaditeľstve š.p. LESY SR, kde má na starosti úhrady a evidenciu faktúr. Prijemná a pracovitá kolegyňa, obetavá a láskavá mamina, férová a čestná priateľka, skvelá a spravodlivá žena. A hoci jej život nebol vždy prechádzkou ružovou záhradou, nikdy ju nezrazil na kolená. Zbožňuje omamnú vôňu orgovánu a všetky odtiene zelenej, je narodená v znamení Rýb, rada cestuje, číta historicko-dobrodružné knihy, zdoláva hrebene hôr a ruiny hradov a vianočné koledy i atmosféru Vianoc by preniesla na celý rok. No a nadovšetko miluje svojho syna – Jakuba.

Julka, je o Tebe známe, že miluješ hory a turistiku. Čím to je?

Así tým, že „z hôr“ pochádzam. Narodila som sa 12. marca ako štvrté a najmladšie dieťa. Keďže som mala troch starších bratov, pôrodník maminke povedal, že jej k trom Jánošíkom pribudla konečne princezná. A ja som si celé detstvo aj tak pripadala. Bývali sme v osade Mišúty na Donovaloch, kde som vychodila prvý stupeň základnej školy. Dokonca som do jednotriedky nastúpila o rok skôr, pretože som bola veľmi zvedavé, všetečné dieťa a od bratov (najstarší bol o 9 rokov starší, najmladší o dva) som veľa pochytila. Vráťane rôznych hier na partizánov, indiánov, naháňačiek, futbalu a zliezaní

kopcov. Nič iné mi neostávalo, keďže v Mišútoch som nemala rovesničku, len rovesníkov. Bola som taký chlapčisko, také „živé striebro“, ale na tie časy veľmi rada spomínam!

Potom si absolvovala druhý stupeň základnej školskej dochádzky na Starých Horách a následne Strednú ekonomickú školu v Banskej Bystrici, kde si v roku 1975 zmaturovala...

Po maturite mi jedna známa povedala, že na lesných závodoch potrebujú absolventov Strednej ekonomickej školy. Tak som sa šla opýtať priamo na podnikové riaditeľstvo Stredoslovenských lesov v Banskej Bystrici, ktoré sídlilo v dnešnej budove generálneho riaditeľstva. Zobrali ma a zamestnali ako písár-

ku na projekcii. Ale táto práca ma vôbec nenaplnila a tak som chcela po roku a pol z podniku odísť. Vtedy si ma zavolať pán podnikový riaditeľ Vachula, vyjadril spokojnosť s mojou prácou a ponúkol mi referentské miesto na odbore hospodárskej správy podniku. Tu som mala na starosti evidenciu lesníckych uniforiem, zabezpečovanie pracovných pomôcok, pomáhala som pri správe rekreačných zariadení, robila som zamestnancom výplaty a pod. Aj tu bolo veľa práce, ale táto nebola taká monotónna, boli tu výborné medziľudské vzťahy a mala som aj skvelého šéfa – známeho drevorezbára, výrobcu fujár a ozdôb z parožia, pána Rudolfa Blahu. A tak, keď som v roku 1991 odchádzala na materskú dovolenku, bolo mi veru aj smutno.

Ale Tvoj syn Jakub – dnes už maturant na Gymnázium Andreja Sládkoviča v Banskej Bystrici – je Tvojou pýchou. Má za sebou olympiády zo znalosti ľudských práv, dokonca v celonárodnej súťaži z dejepisu skončil tretí. Šikovný chlapec!

Áno, Jakub je pre mňa všetkým. Máme veľmi vrúcny a otvorený vzťah a hoci sme si v živote museli vystačiť len my dvaja, z Jakuba vyrástol veľmi milý a slušný chlapec. Je trošku uzavretejší, ale veľmi šikovný. Veľmi rád číta, miluje históriu a zaujíma ho aj súčasné politické dianie. Dokonca sa pohrával s myšlienkou študovať na vysokej škole politológiu, ale som rada, že sa nakoniec rozhodol pre dejiny. Okrem dejín chce vyskúšať aj prijímacie pohovory na právo.

Záujem o dejiny si mu zrejme vštepila Ty...

Je pravdou, že od mala sme veľa cestovali a spoznávali. Na Slovensku máme schodené snád' všetky hrady a zámky, dokonca aj zrúcaniny. Naším najobľúbenejším miestom sú zrúcaniny hradov Zniev a Lietava. Ale nenavštevujeme len historické pamiatky. Máme radi aj turistiku, pričom Veľkú Fatru a Turiec považujeme už za naše „domovské“ oblasti. V zime zas aktívne lyžujeme – s Jakubom na zjazdovkách, ja občas aj na bežkách. Keďže sme bez auta, preferujeme dostupnejšie strediská, ako sú Martinské hole, Malinô Brdo a samozrejme, Donovaly. No musím priznať, že tak, ako som kedysi Donovaly milovala a vyhľadávala, dnes som z nich rozčarovaná. Nevkusná, megalomanská výstavba, ktorá vôbec nerešpektuje prírodu, mi trhá srdce.

Takže už na Donovaly necestuješ tak často?

Máme tam ešte starorodičovský dom. Kým ocko žil, stretávali sme sa tam celá rodina aj na vianočné sviatky, dnes je to skôr sporadické. Ale ešte stále máme pri dome záhradku, o ktorú sa pravidelne starám a pestujem v nej zeleninu.

Vráťme sa však ešte k Tebe a Tvojej práci. Ty si svoj život „zasvätila“ štátnym Lesom. Máte lesníctvo v rodine?

Veru nie. Jediným lesníkom bol môj krstný otec. Môj ocko bol zámočník – pracoval v Harmaneckých papierňach, maminka bola v domácnosti. Len sezónne vypomáhala v lesoch pri výsadbe stromčekov, výžinaní a podobne. Ja som ako dieťa do lesa chodila s ňou a učba k tejto práci vo mne pretrváva až dodnes. Prítom – ak to tak môžem povedať – aj ja mám neďaleko vysadené „svoje stromčeky“. Na prelome rokov 1979 – 1980 sme ako mladí zväzáci v rámci

pracovných sobôt zalesnili oblasť za osadou Polianka na Donovaloch a dodnes, keď tadiaľ prechádzam, obdivujem tie krásne, dnes už tridsaťročné smrek a jedle. Rada na to obdobie spomínam, užili sme si tam veľa smiechu a pri srdci ma hreje pocit, že aj ja som pomohla vytvoriť „kúsok lesa“.

A nelákalo Ťa lesnícke povolanie?

Práca lesníkov v teréne je síce krásna, ale aj ťažká. Ja som nad tým nikdy takto neuvažovala, vždy som sa snažila svedomito urobiť to, čo som mala. Aj keď to väčšinou bola papierová práca, po ktorej človek nevidí hmatateľný výsledok. Naučila som sa však jedno: „Nie je umenie robiť prácu, ktorú máš rád, ale naučiť sa milovať prácu, ktorú robíš.“ A tým som sa celý život riadila.

Pravdou však je, že ako malá som chcela byť herečkou – dokonca som na Donovaloch niekoľko rokov hrávala aj v ochotníckom divadle. Neskôr som obdivovala prácu učiteľiek v materskej škole. Život je však nevysspytateľný, a tak, keď som sa v roku 1994 vrátila z materskej dovolenky, najskôr som jeden a pol roka pracovala v podnikovej predajni s lesníckymi potrebami a nasledujúcich deväť rokov som pôsobila ako sekretárka a pokladníčka na – vtedy ešte Lesnom – závode v Slovenskej Lupči. Štyri roky po vzniku štátneho podniku LESY SR ma oslovili z generálneho riaditeľstva, či by som na Odbore financií nenastúpila namiesto kolegyne, ktorá odchádzala do dôchodku. A tak som v októbri 2004 nastúpila a pracujem tu dodnes.

Julka, poznám Ťa ako praktické žieňa – nerobí Ti problém zvládnuť akúkoľvek prácu, dokonca vieš vymeniť tesnenie na vodovodnom kohútiku. Máš však aj Ty nejaké nesplnené sny?

Samozrejme – najmä tie cestovateľské. So synom Jakubom sa nám už podarilo navštíviť Krétu, Rím i Dubrovnik v Chorvátsku. Vždy sa snažíme v novej krajine čo najviac vidieť, spoznať a odniesť si mnoho dojmov. Nakoniec, robíme to tak aj na potulkách po Slovensku. Z každej prechádzky či výletu si niečo donesieme. Či už je to kytica poľných kvetov, hrsť lesných jahôd alebo malý konárik červenajúcich sa šípok.

Ale čo sa týka cestovateľských snov, mám jeden veľký a vzdialený, a jeden menší, reálnejší. Tým prvým je túžba navštíviť raz Kubu, vidieť tú prekrásnu prírodu a stretnúť ľudí, ktorým k šťastiu stačí veľmi málo – pekná pieseň, príjemný deň, veselý úsmev.

Ten druhý sen ma ťahá do Álp – krásnej, čistej prírody, plnej vysokých kopcov a panenských lúk. Sú to všetko miesta, kde človek opäť nachádza pravý zmysel života, dokáže rozlíšiť podstatné veci od malicherností a skutočné hodnoty od pozlátk. V prírode si vyčistí hlavu od stresu, hnevu, negatívnych emócií. Tie nás tlačia k zemi. A človek by sa nemal nechať tlačiť na kolená, nechať sa zlomiť. Svojho syna som vždy učila, aby „nenechal zapadnúť slnko nad svojim hnevom“. Aby sme sa nikdy nerozlúčili rozhnevaní, ale udobrení a upokojení.

A to želim všetkým ľuďom. Aby ich hnev a stres neoberali o všetko pekné a milé, čo ich môže každý deň postretnúť...

Keď dvaja robia to isté...

Určite poznáte, ako to pokračuje ďalej. Ale tak isto určite poznáte aj množstvo príkladov zo života, že to naozaj platí. A v našej lesníckej profesii to platí snád niekoľkonásobne. Možno to isté snaženie o dosiahnutie napríklad prirodzeného zmladenia, ale iné drevinové zloženie, iné pôdne, terénne či klimatické pomery a je to o niečom úplne inom.

Ja mám ale poznámku k takejto veci. Dostala sa mi do rúk nevelká, zato obsahom zaujímavá publikácia Prírode blízke obhospodarovanie lesa od prof. Ing. M. Sanigu, DrSc. a Ing. R. Bruchánika, PhD. Okrem iného je v nej uverejnený zoznam objektov, na ktoré bol vypracovaný projekt hospodárenia v zmysle zásad PRO SILVA a pri ňom ma hneď zarazili výmery. Nevieť, či na ploche 36 ha má táto snaha nejaké opodstatnenie, alebo je to vybraný porast, ktorý je už dnes dalo by sa povedať prebudovaný a to, čo je okolo by bolo asi príliš náročné na zmenu myslenia, ale aj časovo a aj finančne. Nepoznám tieto maličké objekty a preto mi neprináleží vynášať nad nimi hodnotiace posudky, ale ak to má naozaj niečo spoločné s vyššie spomenutým, sú to zbytočne vynaložené časové a materiálne investície do spísania elaborátu, nazývaného projekt. Druhým extrémom je príklad z nášho závodu, kde je projekt Hanová urobený na výmery 2 073 ha. Sú to takmer dva lesnícke obvody a v tomto prípade to nie je snaha ohúriť prílišnou iniciatívou alebo noviem čím, ale je na papier dané to, čo tunajší odborný lesný hospodár robí už dlhé roky, len sa to nenazývalo PRO SILVA.

Keď vyslovím meno Ing. Stanislav Novák, vedúci Lesnej správy Jelšava, tí ktorí ho poznajú, sú v obraze. A tí, ktorí ho nepoznajú, by hneď pri prvom stretnutí zistili, kto je to. Pán lesník, ktorý od detstva vyrastal v prostredí späťom s lesom, ktorý získaval skúsenosti a vytváral si názory priamo v lese, nie len teoretizovaním. A za týmto svojim presvedčením si stojí stále, nech už je doba akákoľvek. Zažil tri obnovy LHP a vždy sa do nich snažil zakomponovať svoje predstavy o hospodárení (nielen) v porastoch, ktoré sú dnes v objekte PRO SILVA Hanová. Pracovné postupy taxácie však nedovoľovali napláňovať všetko podľa jeho predstáv a tak boli porasty zaškatulkované do príslušných modelov a predpis tomu

zodpovedal. Ale skutočnosť, tú vytváral hospodár na svoj obraz. Nešiel nad rámec právnych predpisov, ale aj tak to nebolo podľa LHP. Nevychádzal napríklad pri obnove porastu z priemerných údajov za porast, ale využíval danosti konkrétnej mikrolokality porastu a na každú takúto zmenu reagoval iným postupom. A práve tak vznikali a vznikajú porasty veľmi rôznorodé ale aj rôznoveké, avšak veľmi dobre prispôbené na danú lokalitu.

Písať podrobne tu a teraz o týchto veciach je však ťažké. Určite by bolo pre každého osoznejšie, ísť s ním po týchto porastoch a počúvať jeho zanietený a vyargumentovaný výklad o tom, prečo, ako, čo tu a tu urobil, čo chce urobiť a čo tým sleduje a dosiahne. Ako sa ale povie, doma je každý prorokom. Preto prišla myšlienka, že nech kolega Stano ide do sveta a uvidí, ako to robia aj inde. Ako veľmi vhodné miesto na tento zámer bola 20. medzinárodná konferencia PRO SILVA, ktorá sa tento rok konala na miestach, kde hnutie aj vzniklo. Logarská dolina v Kamniško-Savinjských Alpách (meno dostali po riekach, ktoré tu pramenia Kamnik a Savinja) na severe Slovenska je od nás pomerne dostupná a tak sa návrh začal premieňať na skutočnosť.

Konferencia mala dve časti. Prednášky v kongresovej hale a druhý deň exkurzie. V úvode sa spomínalo na začiatky, ocenili sa tí „skalní“ a hlavne tí, ktorí hnutie posúvajú stále dopredu. Príspevky prednášajúcich boli aj informatívne, aj hodnotiace, ale našli sa aj polemické a až provokujúce. Všetko to však malo nádych „vedátorstva“ a aj keď niektoré položené otázky zatiaľ do živého, nie vždy pad-

Konferencia

Kamniško – Savinjske Alpy

Sv. Anton

li aj odpovede. Ešte ťažšie to snáď bolo v polemike, kde je hranica medzi ekonomickou návratnosťou takéhoto prírode blízkeho hospodárenia a porastmi vekových tried. Aj tu sa ukázalo, aká dôležitá je závislosť vlastníka či užívateľa na príjme finančných zdrojov z dreva pri zohľadnení sezónnosti, objemu dreva, jeho kvality a teda aj ceny. Súkromné farmy či cirkevné lesy, ktoré sú v Slovinsku takmer výlučnými vlastníkmi lesov, nie sú bytostne odkázané na každodenné tržby za drevo, ale les im slúži ako doplnkový zdroj financií. A to už je v úplne inej polohe, ako napríklad naše štátne lesy. Viete si predstaviť, že by sme tri mesiace neťažili a nepredávali drevo?

Ale späť ku konferencii. Na záver sa hľadali východiská, ako ďalej, ale najzaujímavejšie boli určite exkurzie. My sme boli na trase A, ktorá podľa popisu mohla byť najpodobnejšia územiu, v akom hospodári a má vytvorený objekt PRO SILVA aj Ing. Novák. Okrem kultúrno-historických zastávok sme boli v lese s nadmorskou výškou cca 500-600 m n.m. Predstava tunajších zamestnancov „Slovinského lesného servisu“ v spolupráci s Ljubljanskou univerzitou je postupne dopostovať generáciu bukov, ktoré budú nielen odolné klimatickým pomerom, ale aj vysoko kvalitné, čo sa o prvej generácii povedať nedá. Tá druhá je už lepšia a očakávajú, že tretia už bude najlepšia. Na priamu otázku, čo chcú týmito postupnými zmenami dosiahnuť, padli odpovede v zmysle, že nevedia aké cieľové hrúbky očakávajú, kedy budú stromy na danom stanovišti rubne zrelé... Ich predstava je taká, že keď o niekoľko desaťročí bude dopyt po nejakej drevine, ktoré sa v poraste vyskytuje a bude mať požadované parametre, tak sa strom vyrúbe. Ale aký bude vývoj dopytu po dreve z hľadiska drevín a sortimentov, to dnes nikto nevie zadefinovať. Preto si ani oni netrúfajú konkretizovať kvalitatívne a kvantitatívne ciele v tom ktorom poraste (aký to rozdiel oproti nám).

Druhou, nemenej zaujímavou zastávkou boli porasty v nadmorskej výške cca 1200 metrov, ktoré obhospodaruje súkromník a v spolupráci s odborným lesným hospodárom zo štátneho „Zavodu za gozdove Slovenije“ (vyššie spomínaný lesný servis), čiže akejsi štátnej správy. Spolu zabezpečujú jednak obnovu LHP, pestovnú činnosť a vyznačovanie ťažby dreva. Samotná realizácia ťažby a predaj dreva je už výsostne v rukách majiteľa. Ale čo bolo pre mňa určite nové, je samotné LHP. Ani nie tak svojím obsahom, ktorý je trochu

stručnejší (bavia sa len i ihličnatých a listnatých drevinách, nie ako u nás po samotných drevinách), inak takmer ako náš, ale, u nás zatiaľ len verbálne deklarovanými ostatnými funkciami lesa, ktoré v Slovinsku majú priamo vymenované v LHP a obhospodarovanie lesa musí zohľadniť tieto funkcie (kedy sa to u nás stane realitou?!). Ale späť ku porastom. Výber tejto trasy bol práve preto, že na LS Jelšava je množstvo porastov v takejto a podobnej nadmorskej výške a práve v nich Stano postupne prebudováva porasty na jednotlivé až skupinovo výberkové. Nad Logarskou dolinou to však bolo niečo úplne iné. Vplyvom podnebia, dostatku zrážok, dlhého slnečného svitu a vôbec priaznivých prírodných podmienok tu rastú porasty s našimi neporovnateľné. Zásoba 600 m³/ha so zastúpením 80% smrek a 20% jedle v takej kvalite a zdravotnej kondícii boli aj pre nás prekvapivím. Keďže vlastníci nie sú odkázaní len na príjem peňazí z lesa, už dlhodobo sa vlastne lesy pestujú jednotlivé výberkovým hospodárskym spôsobom, aj keď to tak predtým nevolali. Úmerne k tomu je zabezpečená prirodzená obnova, takmer žiadna starostlivosť o mladiny a len 1% náhodných ťažieb hovorí samo za seba. Jednotlivo primiešaný buk, smrekovec či borovica sú priam posvätné chránené a podporuje sa ich prirodzená obnova za úče-

Na exkurzii

lom väčšej biodiverzity a tým aj širšej ponuky sortimentov na trhu s drevom. A sprístupnenie porastov je zabezpečené tak, aby šetrnosť pri vyťahovaní dreva z porastu bola samozrejmosťou.

Iné podmienky, iná filozofia obhospodarovania lesov, iné vlastnícke pomery, iný pohľad štátu na zabezpečenie produkčných ale i ostatných funkcií lesa bez ohľadu na vlastníctvo, záujem štátu v praxi realizovať trvalo udržateľnosť lesného hospodárstva v celej jeho šírke... To všetko je naozaj ťažké porovnávať s podmienkami u nás, o ktoré nám na tejto zaujímavej ceste do Slovinska išlo. Napriek tomu to bola akcia inšpirujúca a určite nie zbytočná.

Celkom na záver snáď netreba zabudnúť pripomenúť ešte jednu vec. Ing. Stanislav Novák bol za svoje dlhoročné pôsobenie v lesníckom sektore, ale aj za prácu v oblasti poľovníctva, tohto roku vo Svätom Antone odmenený medailou MP SR tretieho stupňa. K tomuto oceneniu patrí moja úprimná gratulácia. Medaila zostane len jemu, ale množstvo porastov, ktorých sa pozitívne dotkla jeho ruka tu zostáva pre jeho budúcich nasledovníkov po odbornej stránke, ale i pre všetkých návštevníkov horného Gemera, či už ako turistov, hubárov, poľovníkov...

IGOR VISZLAI, OZ REVÚCA

STROMY EXTRA

Jarabina oskorušová (oskoruša) – Sorbus domestica L.

Veľmi zaujímavým druhom z čeľade ružovitých, ktorá rastie v k.ú. obce Porúbka pri Sobrancech, v lokalite Potočky je Sorbus domestica L. – jarabina oskorušová. Uputáva pozornosť aj náhodného návštevníka nielen prsným priemerom 78 cm, ale aj široko kužeľovitou korunou, takmer košatou, nasadenou na veľmi krátkom valcovitom kmeni. Kôra je tenká, červenohnedá, borka čiernehohá a pozdĺžne rozpučaná.

Miestami je na Slovensku pôvodná. Pôvodne sa vyskytuje v južnej Európe a Malej Ázii, kde obsadzujú teplejšie polohy. Kvety sú obojpohlavné a rastú v chocholíkovitých latách, sú žltavo biele, podobné ako má jarabina vtáčica. Plod je hruškovitý, hnedočervená malvica, často bielo kropená.

Do strednej Európy sa z pôvodného areálu už dávno rozšírila kultúrou. Je teplomilnou drevinou, ktorá bola pestovaná v záhradách na vidieku, alebo v stromoriadiach. Ojedinele sa vyskytla v Českom stredohorí, na južnej Morave a južnom Slovensku v lesných porastoch tým, že splanelá.

Zaujímavá je početnosť druhov v rode Sorbus – jarabina – cca 90 druhov, ktoré sú rozšírené v miernom pásme severnej pologule.

Okrem spomenutých oblastí bola sadená aj do viníc. Drevo má trvanlivé, cenené v stolárstve i rezbárstve. Dlhé roky bolo používané na výrobu vínných lisov.

V lokalitách výskytu sa divorastúca drevina uprednostňuje mierne suché, zväčša teplé kamenisté stanovišťa v teplomilných dubinách.

Jarabina oskorušová je neprávom opomínaný strom s planými plodmi. Svojím dekoratívnym vzhľadom, najmä v čase dozrievania plodov pravdepodobne (podľa správ z kultivovaných ovocinárskych krajín) zaujme výraznejšie miesto v ovocných záhradách.

Dostane sa aj do nášho záhradníctva?

LADISLAV MAXIM
FOTO: JÁN MERGANIČ

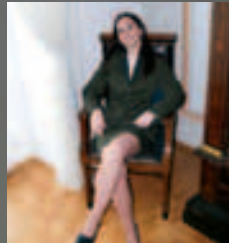
„Vlastniť“ neznamená len využívať

Po založení š. p. LESY SR v roku 1999 na Generálnom riaditeľstve v Banskej Bystrici vznikol Odbor správy majetku a reprivatizácie (neskôr samostatný Odbor evidencie pozemkov a reprivatizácie), ktorý sa týmito záležitosťami centrálne zaoberá. Za uplynulých 17 rokov sa tak podarilo odovzdať celkom 840 966 hektárov lesných pozemkov, z nich 154 524 ha súkromným majiteľom, viac ako 436 tisíc ha pozemkovým spoločnostiam, 176 tisíc ha mestám a obciam a vyše 67 tisíc ha cirkvám a náboženským spoločnostiam.

K prvému polroku tohto roka tak š. p. LESY SR spravuje celkom 946 480 hektárov lesa: dve tretiny na základe správy, 29 tisíc ha na základe nájmu a takmer 217 tisíc ha na základe zákona o pôde, čo sú neštátne neodovzdané lesné pozemky. Ako hovorí Ing. **IVANA CENTÁROVÁ**: „Práve posledne menovaná skupina má na hospodárenie š. p. LESY SR výraznejší ekonomický dopad. V zmysle platnej legislatívy sa na spravovanom území musí zabezpečovať odborná správa, ochrana lesa (predchádzanie poškodeniu, vykonávanie ochranných a obranných opatrení pred škodami spôsobovanými škodlivými činiteľmi), platenie dane z nehnuteľností – skrátka všetky povinnosti, vyplývajúce z platnej legislatívy – okrem úmyselnej ťažby.“ Tieto činnosti sú takmer stopercentne financované z rozpočtu š. p. LESY SR a ich nákladovosť býva často vyššia ako zisk. Paradoxne tak dochádza k situácii, kedy štátny podnik hradí zo štátnych prostriedkov udržiavanie a rozvoj súkromného majetku.

Na Odbore evidencie pozemkov a reprivatizácie registrujú pomerne vysoký počet žiadostí o navrátenie lesnej pôdy – z výmery 217 tisíc ha neštátnych neodovzdaných pozemkov bolo riešených 88 800 hektárov, ktoré z rôznych objektívnych príčin nebolo možné ich nárokovateľom fyzicky odovzdať. „Najčastejšími dôvodmi, pre ktoré vznikajú problémy s odovzdaním lesnej pôdy pôvodným vlastníkom, sú najmä malé spoluvlastnícke podiely, výmera neznámych vlastníkov nad 50% v rámci spoločnej veci, nevydokladované žiadosti, neprededený majetok, nevytýčený majetok, nechota vlastníkov vytvoriť spoločné združenie a pod.. Okrem toho, celý reprivatizačný proces sprevádzajú problémy, vyplývajúce z rôznych legislatívnych, technických a ekonomických bariér“ objasňuje Ing. Centárová a pokračuje: „Napriek v rámci platnej legislatívy nie je dodnes ujasnená interpretácia jednotlivých reštitučných zákonov. Ukázkovým príkladom je Zákon č. 229/1991 Zb. v znení neskorších predpisov, ktorý dodnes nemá autorizovaný výklad, čo vedie od rôznej interpretácie až k súdnym sporom. Väčšina zákonov bola pripravovaná pre poľnohospodárstvo a nezohľadňovali sa v nich požiadavky pre návrat lesných majetkov. Podobné problémy vznikajú aj pri výklade novelizovaného Zákona č. 326/2005 Zb. z o lesoch, ktorý na lesnom pozemku definuje dielca ako spoločnú vec. V centrálnom katastri nehnuteľností sú však vlastnícke vzťahy evidované vo vzťahu k parcelám a nie k dielcom, takže vlastnícke hranice parcel nezodpovedajú hraniciam dielcov. Najvýpuklejšie to rezonuje pri podielovom spoluvlastníctve, pretože majoritný vlastník parcely nemusí byť zároveň aj majoritným vlastníkom v rámci dielca.

Keď sa začiatkom deväťdesiatych rokov začala v zmysle reštitučného zákona vracajúť pôdny majiteľom poľnohospodárska a lesná pôda, kopili sa na lesných závodoch záujemcovia so žiadosťami nielen o jej navrátenie, ale aj s rôznymi otázkami. O tom všetkom sme sa porozprávali s vedúcou Odboru evidencie pozemkov a reprivatizácie Ing. Ivanou Centárovou.

Pani domu.

Pani lesa.

Ing. Ivana Centárová v kolektíve spolupracovníkov.

O minoritných spoluvlastníkoch ani nehovoriac. Ak sú vlastnícke hranice v teréne nejasné, jedinou možnosťou je dať si ich vytýčiť prostredníctvom geodetických kancelárií na náklady vlastníka pozemku. Vytýčením a trvalou stabilizáciou hraníc sa vlastníci pozemkov v budúcnosti vyhnú aj možným sporom so susednými vlastníkmi.“

Ďalším problémom je nejednotná evidencia na správach katastra (napr. krokárske mapy a pod.), či nedostatočné spracovanie podkladov v elektronickej podobe. Dodnes nie je kompletná ani evidencia vlastníctva na správach katastra, či zo strany štátu neukončené alebo ani nezačaté konania Registra obnovenej evidencie pozemkov (ROEP) a pozemkové úpravy.

„Z technických problémov sa k najčastejším radí vysoká rozdrobenosť vlastníctva, pozemky malých výmerov, nevhodný tvar pozemkov na lesnícke obhospodarovanie, neschopnosť malých vlastníkov dohodnúť sa a vytvoriť spoločnosť resp. združenie, vysoký počet „neznámych vlastníkov“ a – ako som už spomínala – neidentifikovateľnosť hraníc pozemku v teréne“ približuje Ing. Centárová. „Mnohých ľudí odrádza – podľa nich – zložitý postup pri uplatňovaní svojich vlastníckych práv. V takýchto prípadoch platia dve podmienky: Prvou je doloženie potrebných dokladov o vlastníctve, t. j. list vlastníctva z centrálného katastra nehnuteľností s aktuálnou kópiou katastrálnej mapy, alebo list vlastníctva v prípade parcel registra E s identifikáciou parcel na register C, alebo výpis z pozemno-knižnej vložky pre žijúceho vlastníka s identifikáciou parcel na register C katastra nehnuteľností. Na základe písomnej žiadosti musí požadované dokumenty poskytnúť príslušná správa katastra. Samozrejme, potrebný je aj preukaz totožnosti (občiansky preukaz), resp. plná moc na zastupovanie oprávnenej osoby. V prípade podielového

spoluvlastníctva treba doložiť aj písomný prejav vôle nadpolovičnej väčšiny spoluvlastníkov o hospodárení so spoločnou vecou. Druhou podmienkou je jednoznačná identifikovateľnosť vlastníckych hraníc pozemkov v teréne.“

Aj napriek vysporiadaným vlastníckym právam sa mnoho ľudí rozhodne prenajať svoju lesnú pôdu š. p. LESY SR. Prečo? „Nie každý lesný porast je z pohľadu súkromníka rentabilný“ hovorí Ing. Centárová a dodáva: „Mnoho ľudí si myslí, že získaním lesnej pôdy do osobného v užívania získa iba výhody- napr. bezplatné palivo-ové drevo. Ale aj súkromní vlastníci majú okrem práv aj presne vymedzené povinnosti. Napr. musia mať spracovaný a schválený lesný hospodársky plán- t. j. plán obhospodarovania lesnej pôdy na najbližších 10 rokov, musia mať zabezpečenú odbornú správu lesa prostredníctvom odborného lesného hospodára atď.. Pritom rentabilitu hospodárenia na lesných pozemkoch ovplyvňuje viacero faktorov – v prvom rade vek, kvalita lesa, drevinové zloženie, prístupnosť terénu a pod.. Ďalším významným momentom je aj platba dane z nehnuteľnosti obecným úradom, v ktorých katastri sa lesné pozemky nachádzajú. Obec niekedy stanoví takú vysokú sadzbu, že zaplatená daň je často vyššia ako výnos z hospodárenia. Mnoho vlastníkov radšej takúto lesnú pôdu prenajme.“

A čo odkazuje Ing. Ivana Centárová vlastníkom lesnej pôdy na záver?

„Byť vlastníkom lesného pozemku neznamená len požívať výhody, ale aj plniť si povinnosti. Každý vlastník by mal vedieť, aký majetok vlastní, kde sa nachádza, kde sú jeho vlastnícke hranice a samozrejme, mal by sa o neho riadne starať. Množstvo problémov sa dá odbúrať dobrými medziľudskými vzťahmi, ochotou komunikovať a spolupracovať, a to neplatí len v pracovno-právnych vzťahoch, ale aj v bežnom živote...“

ANITA FÁKOVÁ

ČO SA UDIALO V LESNÍCKOM SKANZENE?

NOVEMBER

V novembri navštívilo Lesnícky skanzen napriek častému daždivému počasiu 250 návštevníkov. Potešila návšteva troch akademických funkcionárov

z Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně, ktorí, podobne ako mnohí lesníci pred nimi, nešetřili chválami. A to aj napriek tomu, že v skanzene je už demontovaná časť najmä drevených exponátov, prenesených do depozitárov.

Práce pomaly končia – budú ale pokračovať v zastrešených priestoroch OZ, kde sa musia reštaurovať početné drevené tabule s nápismi. Agresívne prírodné prostredie ich veľmi poškodzuje napriek ich kvalite a drahým náterom.

Tichá, jesenná atmosféra láka návštevníkov stále. A že majú čo obdivovať aj na prírode skanzenu, o tom varí svedčí aj táto moja fotografia z 13. novembra 2009...

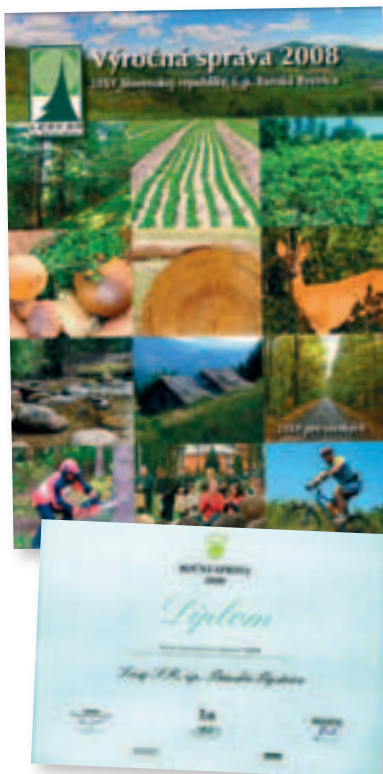
BORIS PEKAROVIČ
VEDÚCI LSK

Foto: Boris Pekarovič

Kvalitná ročná správa 2008

K základným funkciám podniku čoraz častejšie patrí i jeho komunikačná schopnosť smerom vonok – k zriaďovateľovi, odberateľom, dodávateľom, verejnosti, záujmovým skupinám, no i smerom dovnútra – k jeho zamestnancom.

Jednou z možností prezentácie podniku ako efektívne fungujúcej podnikateľskej jednotky je ročná správa. Hoci vydanie a zverejnenie údajov v ročnej správe požaduje zákon, mnohé spoločnosti už dávno význam ročnej správy nevidia len v naplnení zákonom stanovených požiadaviek. Práve naopak, ročnou správou sa viacero podnikov snaží prezentovať svoju činnosť vonok i dovnútra.

V štátnom podniku LESY SR tomu nie je inak a zostaveniu výročnej správy sa každoročne venuje veľká pozornosť. Po vydaní tej poslednej, Výročnej správy 2008, v polovici roka 2009 sme sa rozhodli opäť sa zapojiť do súťaže "O najlepšiu ročnú správu 2008" organizovanú inštitútom INEKO a získať ďalšie nové skúsenosti. Keďže podmienky prihlásenia boli jednoduché, zaslať 4 exempláre tlačenej verzie ročnej správy, odkaz na sprístupnenú elektronickú verziu a vyplniť prihlášku, dokonca sa nevyžadoval ani žiadny poplatok, prihlásili sme Výročnú správu 2008 do oboch kategórií: 1. Najlepšia printová ročná správa, 2. Najlepšia elektronická ročná správa.

Jubilejný desiaty ročník prestížnej súťaže Najlepšia ročná správa vyvrcholil slávnostným vyhlásením výsledkov 11. novembra 2009. Tento rok sa do súťaže zapojilo 42 obchodných spoločností a 27 neziskových organizácií.

Kvalita a úroveň ročných správ sa každoročne zvyšuje či už po obsahovej alebo formálnej stránke. Je to podmienené narastajúcou súťaživosťou medzi firmami a ich záujmom o potrebu otvorenosti voči dôležitým zainteresovaným stranám. A práve z toho dôvodu bolo pre odborné komisie ťažké určiť víťazov spomedzi účastníkov. V priebehu desaťročnej histórie tejto súťaže sa kvalita ročných správ priebežne zvyšova-

la a v súčasnosti je porovnateľná so zahraničím. Odborná porota aj tento rok hodnotila transparentnosť zverejnených informácií a finančných ukazovateľov, kreatívne grafické spracovanie a celkové využitie ročnej správy ako nástroja budovania dôvery voči investorom, obchodným partnerom či ďalším zainteresovaným stranám.

Na vyhodnocovaní jednotlivých parametrov ročných správ sa podieľali odborné poroty zložené zo zástupcov organizátorov a partnerov súťaže. Hodnotili sa 3 základné kritériá a v poradí: 1. „Informovanosť zainteresovaných strán na správe spoločnosti“ (nefinančná, tzv. komentárna časť), hodnotiteľ: INEKO; 2. Finančná časť, hodnotiteľ: KPMG Slovensko; 3. Komunikačná úroveň (hodnotiteľ: Sk-media), resp. Komunikačná úroveň a dostupnosť ročnej správy“ (v elektronickej kategórii, hodnotiteľ: Trend). Každé kritérium pozostávalo z viacerých parametrov, ktoré sa hodnotili v škále 0 až 100 bodov.

LESY SR, š. p. obstáli na tejto v poradí druhej účasti výborné umiestnenie v kategórii elektronických ročných správ obchodných spoločností s bodovým hodnotením za jednotlivé kritériá nasledovne: 1. 82; 2. 87; 3. 98; čo je v priemere 89 bodov za kritérium a získala ocenenie „Kvalitná ročná správa 2008“. V kategórii printových ročných správ obchodných spoločností s bodovým hodnotením za jednotlivé kritériá nasledovne: 1. 82; 2. 87; 3. 70; čo je v priemere 80 bodov.

Celkové poradie v kategórii obchodné spoločnosti – elektronická ročná správa bolo nasledovné:

1. miesto: Asseco Slovakia, a. s., Bratislava
2. miesto: Tatra banka, a. s., Bratislava
3. miesto: VÚB, a. s., Bratislava
- 4.– 10. miesto: (diplom „Kvalitná ročná správa“), abecedné poradie Bratislavská vodárenská spoločnosť, a. s., Bratislava
- LESY SR, š. p., Banská Bystrica
- Reding, a. s., Bratislava
- Slovak Telekom, a. s., Bratislava
- Slovakalco, a. s., Žiar nad Hronom
- Slovanet, a. s., Bratislava
- Železiarne Podbrezová, a. s., Podbrezová

Naša účasť na tomto jubilejnom ročníku ukázala, že hoci sme v súťaži ešte len nováčikom, získané ocenenie „Kvalitná ročná správa 2008“ svedčí o tom, že ideme po správnej ceste, aj keď je stále čo zlepšovať aj na zostavovaní Výročnej správy š. p. LESY SR. Chceme sa touto cestou poďakovať kolektívu zamestnancov, ktorí svojimi príspevkami obohatili našu výročnú správu a prispeli k tomuto oceneniu. Neostáva nám nič iné, len snažiť sa, aby v ďalšom roku bolo to hodnotenie lepšie a nielen v očiach hodnotiteľov v rámci súťaže, ale najmä širokej verejnosti a zamestnancov z pohľadu informovanosti. Práve zamestnanci a široká verejnosť sú tým zrkadlom, v ktorom sa odrazí efekt našej práce.

Výročnú správu 2008 nájdete na našej webovej stránke v časti mediálny servis – výročné správy.

FRANTIŠEK KRÁL
ASISTENT GENERÁLNEHO RIADITEĽA

Tvrдый lesnícky bochník

Aká je prognóza vývoja štátnych lesov? Nemám na myslí odhad budúcich ekonomických parametrov, ale predpoveď základnej existenčnej filozofie. Už dlhšie prichádzajú spoza rieky Moravy znepokojujúce informácie. O čo ide? V Čechách sa na lesníckom trhu udomáčuujú silné podnikateľské subjekty, ktoré majú záujem na dlhodobých prenájmoch štátnych lesov. Tvrdia asi toto: „*Vykalkulujte si v štátnych lesoch cenu desaťročného nájmu za celé LHC, my vám ju zaplatíme, pričom garantujeme, že budeme hospodáriť v zmysle LHP a platnej legislatívy. Nebudete mať žiadne starosti, prevezmete nájomné a budete kontrolovať plnenie nájmovej zmluvy*“. Pekné, nie? Lesný majetok štátu bude spravovaný zákonným spôsobom a štát sa dostane bez rizika k istým peniazom. Určite sa to takto dá, mám však doplňujúcu otázku: A čo s podnikateľským ziskom? Je samozrejmé, že súkromný podnikateľ chce zisk dosiahnuť, nad tým sa niet čo pozastavovať. Pozastaviť sa nám treba nad iným. Ak súkromný subjekt dokáže splniť požiadavky lesného zákona, zaplatiť nájomné a ešte aj vytvo-

riť pre seba zisk, tak potom je buď mimoriadne šikovný alebo naopak, štátny podnik mimoriadne nešikovný. Tak to však asi nebude. Nie, nechcem naznačovať, že podnikateľ bude spravovať lesy zištne, len v horizonte desiatych nájomných rokov a nie s ohľadom na trvalo udržateľné hospodárenie, hoci zároveň predpokladám, že nebude mať záujem o akékoľvek lesy... Chceme naznačiť iné: Ak by podnikateľ dokázal slušne v lese hospodáriť, zaplatiť nájom a ešte si z lesa zobrať legitímny podnikateľský zisk, tak by to bola historická prehra nielen pre Štátne lesy, ale predovšetkým pre lesy štátne. Ten legitímny zisk by totiž nikdy nemal z nich odísť, ale ostať vo forme účelne vynaložených nákladov, a to predovšetkým v tých lesoch, ktoré samy o sebe nikdy ziskovými nemôžu byť. Samozrejme, podnikateľ to vidí inak a povie: „*Dokážeme to preto, lebo sme efektívnejší ako vy, štátni. Nebojte sa, niektorých z vás určite zamestnáme*...“ Pripomína vám to niečo? Napríklad slová niektorých novodobých nájomcov revírov? Mne veru áno. A tak sa mi žiada veľmi zvoľať: Preboha, toto by sme dokázali pripustiť?!

My, dedičia najlepších lesníckych európskych tradícií by sme mali k historickému kormidlu správy štátnych lesov pustiť podnikateľov, ktorých prioritou nikdy nebudú a ani nemôžu byť ich nekomerčné funkcie??!! Som presvedčený, že subjektom, ktorý má silu, schopnosť a svätú povinnosť komplexne obhospodarovať lesy štátu môže byť jedine štátna organizácia. Nie je to samozrejme vec peknej slovej deklarácie, ale nášho okamžitého zahryznutia do poriadne tvrdého lesníckeho bochníka. Bez ohľadu na to ako rýchle a poctivo ho dokážeme prežiť je jedna vec vopred daná: Lesníctvo je jediným hospodárskym odvetvím, kde sa efektívnosť nesmie merať ziskom, ktorý sa vytvorí, ale nákladmi, ktoré sa doň múdro vložia. Vložia do lesov a tým aj do budúcnosti krajiny. Preto a jedine preto nesmie súkromný sektor získať v štátnych lesoch dlhodobé komplexné celoplošné zmluvy, ktoré by mu umožnili odčerpanie zisku patriaceho lesoch. Pripustenie opaku by bolo zvráteným zvrátením stáročného vývoja správy štátnych lesov a našej lesníckej služby v nich.

Kedysi nás učili, že najlepšia prognóza je tá, ktorá sa nikdy nenaplní. Vtedy som tomu celkom nerozumel.

Pekné premýšľavé Vianoce, kolegovia!

JÁN MIČOVSKÝ

PREČO MÁM RÁD LES

Štefan Šafárik

HEREC A ČLEN
DIVADLA

J. G. TAJOVSKÉHO
VO ZVOLENE

„...pretože dáva život, dáva pokoj, energiu i silu popasovať sa s akýmkoľvek problémom. Dôvodov, prečo mám rád les, je toľko, že sa jednou vetou ani nedajú vymenovať.“

Ja som rodák z Bratislavy a v mladosti som vďaka otcovi, lodníkovi, objavoval skôr čaro vody, na Dunaji som trávil celé prázdniny.

Až keď som sa zoznámil s mojou pani manželkou, začal som spoznávať hory, lesy a vytvoril som si k nim hlboký vzťah. Dnes si už svoj život ani neviem predstaviť bez prechádzok po lese, zbierania lesných plodov či spoločných víkendov v lone krásnej prírody na chalupe v obci Kysuca pri Čiernom Balogu, kde manželka prežila takmer celú mladosť a dodnes tam žije jej krstná mama. To všetko sú momenty, ktoré tento vzťah ešte umocňujú. Okrem toho, už takmer tri desaťročia žijem s rodinou vo Zvolene, obklopenom lesmi a kopcami, a ten výhľad z okna by som už nevymenil. Máme doma

psíka, ktorého pravidelne venčím a hneď, ako vybehne spolu von, sme v lese. Takáto každodenná prechádzka človeka nielen osvieži, ale aj dobije energiou a pozitívnym myslením.

Nedá mi pritom nemyslieť na to, koľko sa človek lesu počas života naubližuje. Ako ho ničí, neváži si ho a on to napriek tomu strpí, vždy pomôže, pohladí, poskytne útočisko... Možno, keby sme my, Slováci, žili na Sahare, obklopení samým pieskom, bol by náš vzťah k lesu iný a asi by sme si ho vážili a chránili viac. Pretože ak si človek z lesa niečo vezme, mal by mu to nejakým spôsobom aj vrátiť – či už vysadením nových stromčekov, nevyhadzovaním odpadkov, snahou neznečisťovať ovzdušie či vodné toky, a pod. To je také moje presvedčenie, pretože pre mňa sa už lesy stali druhým domovom. Domov si totiž no-

sí každý z nás v srdci a ak sa niekde cítíme dobre a šťastní, tak sme doma. A ja som doma aj v lese.“

Štefan Šafárik s manželkou Anitou na prechádzke v prírode.

Pomôcky: PHL, Seil, alonže, amatol	malý cudzo-krajný kopytník	omračuje, omamuje	citoslovce jedenia	obrný transpor-tér (skr.)	2. časť tajničky	prvé písmeno gréckej abecedy			
zmluva									
ručný papier									
začiatok tajničky				Slov. fil-harmónia lano, po nemecky					
značka argónu			ako (bás.) noha včička						
nachystaj koláče						drevená doska	zmizol (expr.)	3. časť tajničky	oválny výrastok
	protirečil	zasieval koniec tajničky					kód Filipín		
omotal sa							dom. me-no Oľgy patriaci Emovi		
ŠPZ Dolného Kubína				bežal latinský pozdrav					
polovica						brazílsky spisovateľ destilačné nadstavce			
mesto na Morave						rub členský štát USA			
búriť sa									konflikt
bodavý hmyz				Olympijské hry skratka čatára			stroj na lisovanie prvá žena (bibl.)		
kód Venezuely			týči sa generálny konzulát (skr.)				Hewlett Packard značka amerícia		
prijalo u-melca do zamestnania									
kíby na rukách						východo-ázijský veľtok			

Horár Mišo filozofuje:

Kultúrnosť je len náter, ktorý je veľmi ľahko rozpustný v alkohole.

Ak žena nezíska toho, koho miluje, be-da tomu, koho dostane.

Práca je posledný zúfalý pokus ako zís-kať peniaze.

Podľa niekoho je najrýchlejšia na svete myšlienka, podľa iného zase svetlo. Ja som však prišiel na to, že je to hnačka! Skôr, než som stačil pomyslieť a zasvietiť ....

Niektoré charaktery sú nezlomné, lebo sú pružné.

Niektoré brzdy si myslia, že sú záchranné.

Výkričník, ktorý zmákol, stane sa otá-znikom.

Viete, čo je paradox? Že táto blbá doba sa bude za pár rokov volať staré dobré časy!

Na svojich chybách sa človek učí, na cu-dzích si buduje kariéru.

Chceš si žiť ako prasa v žite? Bud' sviňa!

Keby boli muži takými dokonalými mi-lencami, ako to o sebe hovoria, nemali by ženy čas ani sa učesať.

Tajnička krížovky z novembrového čísla Lesníka znie: „... šlohli kufrík s falošný-mi peniazmi.“ Z doručených správnych odpovedí sme vyžrebovali úspešného lúštitela, ktorým je Milan Sliacky Novák z Detvy. Víťazovi blahoželáme a posie-lame mu knihu Ľudovíta Šurinu Les pl-ný snov.

REDAKCIA

Uveríte?

Epidémia chrípky H1N1 vyvoláva obavu všeobecného ohrozenia zdravia a životov u populácie. Vlády európskych krajín prijíma-jú razantné opatrenia, ktoré majú elimino-vať hrozbu úmrtia početnej skupiny obyvatel'stva. Varovaním sú tri pandémie chrípky, kto-ré v 20. storočí spôsobili smrť miliónov. Najznámejšia bola pandémia Španielskej chríp-ky, ktorá trvala od roku 1918 do roku 1919 a podľahlo jej pravdepodobne viacej ľudí než ich padlo v prvej svetovej vojne. Veľké chríp-kové epidémie boli ešte v roku 1957 (Ázijská chrípka) a v roku 1968 (Hongkonská chrípka).

Napriek snaženiu o zabezpečenie dosta-točného množstva zdravotníckeho materiá-lu sa na trhu prejavuje akútny nedostatok hy-gienických rúšok. Situáciu možno provizórne

riešiť použitím pánskych slipov (viď obrázok). Mi-nisterstvo zdravotníctva ústami svojej hovorkyne odporučilo toto riešenie s dovetkom, že omnoho účinnejšie je používanie čistých, vypratých slipov. Po štyroch hodinách je žiadúce si takúto rúšku vy-meniť. Hovorkyňa neuviedla, že s kým.

RUBRIKU PRIPRAVUJE: FERKO TÁRAJKO

FILATELISTICKÉ OKIENKO

Slovenské známky s vianočnými motívami

Vianoce '96 – Na kysuckej dedine

Autorom výtvarného návrhu známky, pečiatky i motívu na obálke prvého dňa bol akademický maliar Ondrej Zimka. Rytinu známky i obálky prvého dňa zrealizoval akademický maliar Martin Činovský. Známkou v náklade 3 milióny kusov vytlačila v roku 1996 Poštovní tiskárna cenin v Prahe. Autor známky o svojej inšpirácii povedal: „Mne najviac voňajú Kysuce dvakrát do roka. Raz v júni, keď sa horské lúky belejú snehom kvitnúcich margariet a hrabačky čarujú vôňou suchého sena, druhý raz v zime, keď zafúka hory, vrchy a lúky belobou ako v čase bielech margariet.“

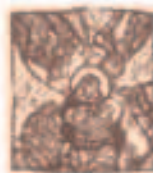
Vianoce '97 – Narodenie

Autorom výtvarného návrhu známky bol akademický maliar Mikuláš Klimčák. Rytinu známky zrealizoval akademický maliar Martin Činovský. Známkou v náklade 3 milióny kusov vytlačila v roku 1997 Poštovní tiskárna cenin v Prahe. Obálka prvého dňa je opatrená príležitostným razítkom s dátumom prvého dňa vydania a nápisom Humenné, pretože v tomto meste sa autor známky Mikuláš Klimčák v roku 1921 narodil.

Vianoce '98 – Viera Hložníková: Klaňanie troch kráľov

Predlohou známky bolo dielo akademickej maliarky Viery Hložníkovej, manželky Vincenta Hložníka, ktorá navrhla aj motív na obálku prvého dňa. Grafickú úpravu známky, jej rytinu a taktiež návrh pečiatky zrealizoval akademický maliar Martin Činovský. Známkou v náklade 3 milióny kusov vytlačila v roku 1998 Poštovní tiskárna cenin v Prahe.

Vianoce '99 – Zima a zimné radovánky

Autorom ilustrácie na známke bol víťaz výtvarnej súťaže, žiak Základnej umeleckej školy v Detve Stanislav Sekereš. Rytcom známky bol Arnold Fekete. Autorkou motívu na obálke prvého dňa bola mladá žilinská výtvarníčka Lenka Jaššová. Motív na pečiatke je výrezom z akvarelu Jany Paškuliakovej. Známkou v náklade 3 milióny kusov vytlačila v roku 1999 Poštovní tiskárna cenin v Prahe.

RUBRIKU S POUŽITÍM ZNÁMOK A OBÁLOK ZO ZBIERKY ING. RUDOLFA ČANIGU ZOSTAVIL PETER GOGOLA

VIANOČNÝ RECEPTÁR

Gazdinej rybacie prekvapenie

Suroviny:

500g rybieho filé (kocky), 250g tvrdého syra (najlepšie Eidam), 5 vajčiek, 2 a pol dl kyslej smotany, 2 zelené papriky, 5 lyžíc kečupu, 1 lyžica sójovej omáčky, soľ, mleté čierne korenie, horčica, chilli omáčka, strúhanka, olej.

Postup:

V osolenej vode krátko povaríme rybie filé. Po vychladnutí filé roztlačíme vidličkou. Pridáme postrúhaný syr, 3 vajčka, korenie, sójovú omáčku a soľ. Zmes zahustíme strúhankou. Necháme odstáť. Z hmoty formujeme krokety v tvare guľiek, ktoré obalíme v rozšľahanom vajci, strúhanke a vypražíme v horúcom oleji. Papriku pokrájame na jemné kocky. Pridáme kyslú smotanu, horčicu, kečup a chilli omáčku. Dochutíme soľou. Podávame na hrianke, poliatej pripravenou omáčkou.

Dobrú chuť Vám praje

REDAKCIA ČASOPISU LESNÍK

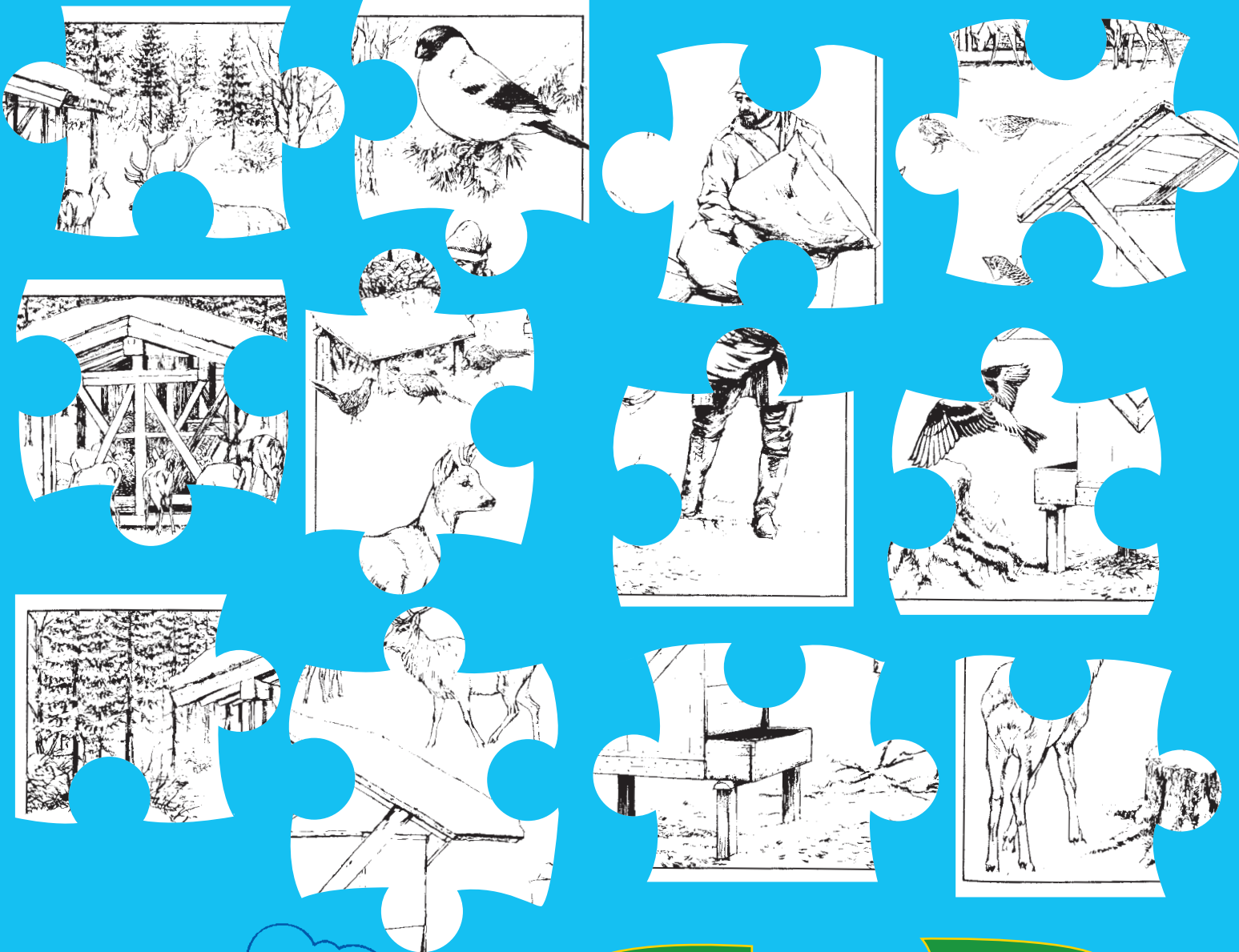

Puzzle s omalovánkou

Vystrihni, poskladaj,
nalep na papier
a vyfarbi puzzle.
Z obrázku sa dozvieš,
ako sa lesníci starajú
v zime o zvieratká.

Ahojte kamaráti!
Pošlite mi poskladaný
a vyfarbený obrázok.
Jedného riešiteľa
odmením darčekom.

Za krásne poskladaný a vyfarbený
obrázok a správne odpovede posielam
tentokrát odmeny trom mojim kamarátom:
Ivanke Štúberovej z Pohorelej,
Alžbetke Legiňovej z Banskej Bystrice
a prváčikovi Maťkovi Polákovi z obce Čáry.

Vaša veвериčka Ryška

Kalendár podujatí

- 1.-18. december **Stromček pod stromček**
Darovanie vianočných stromčekov pre všetky detské domovy na Slovensku
9. január **32. ročník zimného lesníckeho prechodu Kremnica – Zvolen**
LVÚ Zvolen – KST Krupina

Fotohádanka

Tak a je to tu – ani jedna správna odpoveď! Ale tak mi treba, takéto úlohy sa na odychové stránky časopisov jednoducho nemajú dávať. Na zábere je dom v obci Bystrička na úpätí Lúčanskej Malej Fatry, neďaleko Martina. Keď som ho kedysi veľmi dávno po prvý krát navštívil, sídlila v ňom ošarpaná materská škola. Dnes je čiastočne zrekonštruovaný, najmä vo vnútri, zásluhu na tom má súkromná spoločnosť, ktorá ho vlastní. A čo je na ňom zaujímavé? Bolo to letné sídlo filozofa, ktorý svoje životné krédo vtesnal do krátkučkej vety: „Nebát se a nekrašt“. Už viete? Presne tak! Jej autor je T.G.

Masaryk, prvý prezident ČSR. Do Bystričky chodieval na dovolenku ešte pred vznikom Prvej Republiky a tak mu ten dom potom postavili už ako prezidentovi, tuším v roku 1922. Podnikal z neho dlhé túry na všetky strany „turčianskej záhradky“. Jednoducho – náš človek.

Fotohádankový rok uzatvoríme na kopci, ktorého výška sa kedysi dobre pamätala: 1111 m n.m. Od kedy ho geodeti presnejšie

DECEMBER 2009

Životné jubileá

50 rokov

Miroslav Dlhý, nar. 10. 12. 1959, vedúci LO, LS Nové Mesto n/Váhom – OZ Trenčín
Melánia Capandová, nar. 29. 12. 1959, mzdová účtovníčka – OZ Žilina
Bc. Anna Hrašková, nar. 27. 12. 1959, mzdová účtovníčka – OZ Slovenská Ľupča
Jozef Danko, nar. 17. 12. 1959, vedúci LO, LS Žarnovica – OZ Žarnovica
Ing. Juraj Dinič, nar. 15. 12. 1959, technik, LS Remetské Hámre – OZ Sobrance

60 rokov

Miroslav Vráblik, nar. 7. 12. 1949, vedúci LO, LS Nové Mesto n/Váhom – OZ Trenčín
Marián Kochan, nar. 21. 12. 1949, ťažbár – OZ Čierny Balog
Ján Bohuš, nar. 18. 12. 1949, technik ŠS, ŠS Kmeťová – OZ Semenoles Liptovský Hrádok

Odchod do starobného dôchodku

Pavol Slamka, nar. 17. 12. 1947, vedúci LO, LS Pezinok – OZ Smolenice
František Cvaniga, nar. 17. 12. 1947, technik, LS Sabinov – OZ Prešov

Odchod do predčasného starobného dôchodku

Ing. Ján Berák, nar. 6. 4. 1949, vedúci LO, LS Polomka – OZ Beňuš
Milan Hrivnák, nar. 22. 11. 1949, vedúci LO, LS Jelšava – OZ Revúca

ING. HELENA TURSÁ

premerali, už to neplatí, lebo mu tuším jeden meter pridali. Ale o výšku mi teraz nejde. Zaujímavosťou tohto kopca, v ktorého širšom okolí by ste našli aj prameň ľpľa, je maličký pomníček, umiestnený presne na jeho oblom vrchole. Keď som ho „objavil“, pomenoval som ho „pomník neznámeho horára“. Pekný názov, nie? Naozaj neviem komu patrí a možno to ani nie je až také dôležité. Keďže toto číslo je vianočné, darujem túto fotohádanku pod stromček všetkým lesníkom. A nemusíte ani hádať, kde ten pomník stojí. Radšej si predstavte (to je ten virtuálny darček), že vám po rokoch lesníckej služby podobný postavia vďační nástupcovia aj vo vašom lese. Ja viem, museli by vám ho stavať tu i tam, lebo ste pravdepodobne často ten les striedali. Ale povedzte, nezaslúžili by ste si ho? S úctou

JÁN MIČOVSKÝ

Šťastné, veselé a požehnané vianočné sviatky a do Nového roku pevné zdravie a veľa úspechov Vám praje

Redakcia časopisu LESNÍK

JUBILEUM SÚŤAŽE *Etudy z dreva*

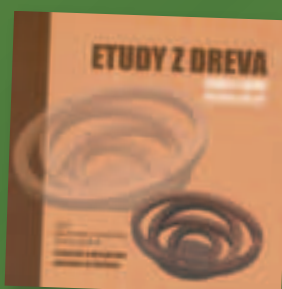

Škola
úžitkového
výtvarníctva,
Ružomberok,
štylizované
zvieratká

Súťaž Etudy z dreva, podobne ako strom, začala klíčiť z malého semienka – v tomto prípade nápadu, ktoré bolo vložené do nepoznanej a neprebádateľnej pôdy. A ukázalo sa, že je životaschopné, pôda vhodná a preto mohol pomyselný strom – súťaž Etudy z dreva – rásť ďalej. A v tomto roku sme oslávili jeho prvé okrúhle narodeniny – desať rokov. Už desať krát šikovné ruky „majstrov“ vytvorili z dreva etudy v podobe drobných úžitkových predmetov, šperkov, bytových doplnkov a hračiek. Etudy, ktoré pohládzajú nielen oči, ale aj dušu a ktoré sa uchádzali o priazeň nielen učeného oka odborného porotcu, ale nás všetkých. Jubilejná desiatka skrýva takmer 500 „majstrov skladateľov“, ktorí z krásneho, teplého, hebkého, tvárneho, pôvodne živého materiálu poukladali na „notovú osnovu“ viac ako jeden a pol tisíc drobných, fantáziou naplnených umeleckých skladieb vylúdených z dreva.

BIBZA, s.r.o., polyfunkčné hracie prvky „Autíčka“

Lenka Kaslová, stavebnica BUPEN

Semienko bolo zasiate v roku 1998 a keďže o jeho pestovanie bol záujem z viacerých strán, mohli sme už v nasledujúcom roku drobný semenáčik presadiť do pripraveného prostredia, ktoré v tomto prípade predstavovali páni majstri – súťažiaci, ktorí boli živnou pôdou. A našlo sa dosť aj tých, ktorí sa o sadeničku chceli starať, „pestovatelia“ s otvorenou dušou a srdcom – poznania chytiví obdivovatelia, návštevníci múzea. A tak sa spoločne úspešne podarilo vypestovať desaťročný, dobre zakorenený zdravý vzácny „stromček“. Jediný na Slovensku, s názvom Etudy z dreva, ktorý všetkými silami ochraňujú pracovníci Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene.

„Všetci spoločne dúfame, že sa nám podarí dopestovať statného unikátneho veľikána, s ktorým oslavíme ešte nejedno jubileum a z ktorého plodov sa budú tešiť i naši nasle-

Škola úžitkového výtvarníctva, Ružomberok, kolekcia stolčekov

dníci.“ Tieto slová odzneli v pondelok 23. novembra na sprievodných podujatiach jubilejnej výstavy Etudy z dreva 1999 – 2009. V priestoroch Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene sa v dopoludňajších hodinách stretla stovka prevažne mladých ľudí, ktorí drevo pretvárajú do novej podoby. Na otvorenom fóre si mladí dizajnéri najskôr vypočuli skúsenejších odborníkov v oblasti dizajnu. Prof. Štefan Schneider z Technickej univerzity vo Zvolene hovoril na tému dizajnu nábytku a bytových doplnkov, doc. Tibor Uhrin z Technickej univerzity v Košiciach na tému drevená hračka u nás a vo svete a akademický sochár Marián Huba porozprával o dizajne drevených úžitkových predmetov. Popoludní organizátori urobili pomyselnú bodku za desiatimi ročníkmi súťaže Etudy z dreva finisážou výstavy Etudy z dreva 1999 – 2009, v rámci ktorej bol uvedený do života katalóg prezentujúci ocenené práce z doterajších ročníkov súťaže. Slová na cestu retrospektívneho katalógu, vyslovili „krstní otcovia“ Prof. Mikuláš Siklienka, dekan Drevárskej fakulty TU vo Zvolene a Ing. Igor Patráš, prezident Zväzu spracovateľov dreva na Slovensku. Vo svojich slovách ocenili prácu Lesníckeho a drevárskeho múzea, vyslovili uznanie oceneným prácam, prisľúbili spoluprácu pri ďalších ročníkoch súťaže Etudy z dreva a zaželali katalógu, aby bol inšpiráciou pre

tých ktorí v ňom budú listovať. Popriali katalógu ďalších „súrodencov“, aby v budúcnosti k nemu pribudli nielen výročné katalógy, ale aj katalógy z jednotlivých ročníkov súťaže, pretože si to zaslúži nielen súťaž Etudy z dreva, ale hlavne tí, ktorí sa do súťaže zapojili a vytvorili z najkrajšieho materiálu – dreva originálne predmety s vysokou estetickou hodnotou.

Na záver poprajme súťaži Etudy z dreva veľa záujmu hlavne zo strany súťažiacich, bez ktorých by nemohla existovať. Veľa podpory aj zo strany výrobných subjektov, aby zaujímavé výsledky tvorby boli realizované a nám mohli život nielen spríjemňovať, ale aj uľahčovať.

MÁRIA ROŠKOVÁ
LESNÍCKE A DREVÁRSKE MÚZEUM ZVOLEN

Peter Pittner, kolekcia mís

Škola úžitkového výtvarníctva J. Vydru, Bratislava, kolekcia detských stolčekov

Martin Lukáš, stolček